

## Posiedzenia Komisji Naukowych PAU w 2023 roku

### KOMISJE WYDZIAŁOWE

#### WYDZIAŁ I FILOLOGICZNY

##### Komisja Filologii Klasycznej PAU

- 17.01** – dr hab. Andrzej Łoś prof. UW, *Problem mobilności rzymskich elit w okresie królewskim*
- 14.02** – dr hab. Joanna Komorowska prof. UKSW, *Wędrówka ku sferom zewnętrznym i wyniesienie duszy u Marcjana Kapelli i w Komentarzu Makrobiusza*
- 21.03** – mgr Paweł Zawora, *Zając a sprawa akragajsko-mesyńska*
- 18.04** – dr Bartosz Kołoczek, *Czy zawsze z pożytkiem dla nauki? O działalności edytorskiej Theodora Mommsena*
- 16.05** – prof. dr hab. Marek Wilczyński, *Quattuor virtutes cardinales in extremitate mundi. Kilka uwag o działalności św. Marcina z Bragi*
- 21.11** – dr Georgios Kardaras, *Ethnogenesis and expansion of the early Slavs, 5th–7th c. John of Ephesus and Procopius of Caesarea*
- 19.12** – prof. dr hab. Tomasz Polański, *Sanktuaria, teatry, muzea. Sprawozdanie z podróży do Grecji i Turcji 2023*

##### Komisja Neofilologiczna PAU

- 18.01** – dr hab. Iwona Piechnik, *Angielski „Spectator” i początek nowej tradycji pisarskiej w prasie europejskiej*
- 22.03** – prof. dr hab. Roman Sosnowski, *Francesco Redi (1626–1697): lekarz, uczoney i poeta*

W referacie omówiono twórczość i działalność naukową Francesca Rediego, szczególnie jego wkład w literaturę, biologię, leksykografię i medycynę. Negatywnie oceniono słabą recepcję w Polsce, zwracając uwagę na brak

pełnych tłumaczeń prac Rediego, mimo ich znaczenia w naukach biologicznych i literaturze XVII wieku.

Przedstawiono pokrótce biografię Rediego, wskazując na jego zasługi w rozwijaniu metody eksperymentalnej w medycynie i biologii, a także w działalności literackiej.

Jednym z aspektów poruszonych w referacie były kontrowersje wokół pracy Rediego jako leksykografa, dokładnie odnośnie tzw. falsi rediani, czyli hasła, które wprowadził do trzeciego wydania słownika *Accademia della Crusca* z 1691 r., mimo braku poświadczeń w źródłach.

Szczegółowo omówiono *Obserwacje na temat żmij i Bachusa w Toskanii*, dwa dzieła Rediego, które ukazują się po raz pierwszy w języku polskim w serii „Noctes medicae”, w przekładzie autora referatu i Barbary Sosnowskiej.

Zwrócenie uwagi na trudności przekładowe, szczególnie w dytyrambie *Bachus w Toskanii*, dało asumpt do rozważań na temat języka, którego Redi używał w dziełach biologicznych, w spisanych przez niego diagnozach i poradach medycznych oraz w poezji. Przedstawione fakty i interpretacje ukazują Rediego jako wielowymiarowego uczonego i literata, wzorem Galileusza łączącego naukowy rygor ze szczególną troską o językową precyzję i staranny, dostosowany do gatunku styl.

**19.04** – dr Olga Bartosiewicz–Nikolaev, *Mniej znane oblicza modernizmu: wprowadzenie do rumuńsko- i francuskojęzycznej twórczości B. Fundoianu/B. Fondane’a (1898–1944)*

Referat przybliżył sylwetkę i biografię artystyczną Benjamina Fundoianu, tworzącego na emigracji we Francji pod pseudonimem Benjamin Fondane; autora w Polsce wciąż nieznanego, pozostającego w cieniu sławniejszych kolegów – Emila Ciorana, Mircei Eliadego czy Eugène’a Ionesco.

Pochodzący z Jass w Rumunii Fundoianu, poeta i myśliciel egzystencjalny, podąża za modnymi na początku XX wieku prądami intelektualnymi, jednocześnie proponując nowe perspektywy interpretacyjne z wykorzystaniem narzędzi, w które wyposażała go filozofia jego mistrza, Lwa Szestowa.

Pisarstwo Rumuna świadczy jednocześnie o głębokim związku z duchową tradycją żydowską. Skłonności polemiczne, potrzeba nieustannego zastanawiania się nad sensem zastanej rzeczywistości, i jego podważanie, a także niesłabnący zmysł krytyczny, bez wątpienia pomagały w adaptowaniu obcych idei i twórczym ich rozwijaniu.

I choć prace Fundoianu/Fondane’a nie należą ani do francuskiego, ani do rumuńskiego kanonu literackiego, stanowią wartościowe źródło idei dotyczących kultury europejskiej okresu międzywojennego i mają istotny potencjał interpretacyjny.

Podczas wystąpienia zaprezentowano również fragmenty tekstów Fundoianu/Fondane’a uznawane za przełomowe dla formowania się jego literacko-artystycznej tożsamości.

**17.05** – dr hab. Paweł Zarychta, *Autoinscenizacja i pamięć w kolekcji Varnhagenów na przykładzie spuścizny Rosy Marii Assing*

Wystąpienie zaprezentowało sylwetkę Rosy Marii Assing, z domu Varnhagen (1783–1840), pisarki, poetki, prekursorki kobiecej emancypacji i gospodyni znanego hamburskiego salonu literackiego, wokół której skupiały się liczne osobistości życia intelektualnego Niemiec pierwszej połowy XIX stulecia; szwagierki Rahel Levin Varnhagen.

Prelegent skupił się jednak głównie na omówieniu opublikowanej w 2021 i 2022 r. dwutomowej monografii edycyjnej *Selbstinszenierung und Gedächtnisbildung. Rosa Maria Assing in Briefen und Lebenszeugnissen aus der Sammlung Varnhagen. Edition und Kommentar* (Autoinscenizacja i kształtowanie pamięci. Rosa Maria Assing w listach i świadectwach biograficznych z kolekcji Varnhagena. Edycja i komentarz).

Autor zaprezentował pokrótce pierwszy tom, który obok szczegółowego wprowadzenia historyczno-metodologicznego zawiera obszerny wstęp z opisem tła historycznego, korpusu, perspektywy metodologicznej, a także kryteriów wyboru rękopisów, ich transkrypcji i komentowania. Omówił także główne wątki z niepublikowanych do tej pory dokumentów rękopiśmiennych z lat 1783–1840 przechowywanych w Bibliotece Jagiellońskiej. Jako porządkujące pojęcia wiodące przyjął tytułowe „autoinscenizację” i „pamięć”.

**14.06** – prof. dr hab. Piotr Oczko, *Od retoryków do klasyków. Dramat i teatr holenderski XVII wieku*

**18.10** – prof. dr hab. Ewa Łukaszyk, *Kolonialne palimpsesty Afryki Zachodniej: Fausto Duarte i Fulanie*

**15.11** – dr Sylwia Janina Wojciechowska, „(...) [w]ięcej niż jedno znaczenie”: *nost/algia w „Ze wspomnień” Josepha Conrada*

Tom *Ze wspomnień* (Some Reminiscences, 1912) autorstwa Josepha Conrada analizowało wielu wybitnych znawców twórczości słynnego Polaka – emigranta. Należy wspomnieć o studiach prowadzonych przez niedawno zmarłego Zdzisława Najdera, a także pracach Johna Henry’ego Stape’a, badacza brytyjskiego.

Referat jest próbą nowego odczytania autobiograficznej książki Conrada z uwzględnieniem pojęcia nostalgii prostej, pojmowanej w sposób emocjonalny, i nost/algii złożonej, nawiązującej do tradycji opowieści z cyklu nostos, relacjonujących powroty greckich herosów spod Troi. Zapis uwzględniający ukośnik, który oddziela nostos (powrót) i algos (ból) w tytule wystąpienia,

zwraca uwagę słuchaczy na możliwość intertekstualnego odczytania *Ze wspomnień* w dialogu z antykiem.

Autorka zaproponowała uwzględnienie fragmentów Odysei Homera, by pełniej odczytać treści rozdziału drugiego *Ze wspomnień*, który obrazuje nostos podmiotu autobiograficznego do przestrzeni postrzeganej jako dom rodzinny. Wydaje się, iż rozważenie Conradowskich wspomnień w kontekście intertekstualnego dialogu ze starożytnym eposem pozwala zrozumieć, czym było doświadczenie homo duplex, o którym autor pisał w liście do Kazimierza Waliszewskiego. Uwzględnienie nost/algi złożonej w interpretacji *Ze wspomnień* pozwala uchwycić niejednoznaczność przynależności podmiotu autobiograficznego do narodowej patria i do kręgu intymnej patris.

### Komisja Kultury Słowian PAU

- 27.01** – prof. dr hab. Hanna Kowalska-Stus, *Chora – miejsce spotkania nieba i ziemi. Na przykładzie rosyjskiej twórczości ustnej*
- 10.03** – dr hab. Jan Stradomski prof. UJ, *Ponadczasowa wartość świadectwa wiary w Opowieści o 40 męczennikach z Sebasty w Berlińskim Damaskinie*
- 31.03** – dr hab. Małgorzata Gruchoła prof. KUL, *Wartość ciała biologicznego i ciała humanoida w świetle założeń teologii ciała*
- 21.04** – dr Bartłomiej Brządkiewicz, *O wartości i wartościowaniu literatury. Odautorskie komentarze Siergieja Arno*
- 19.05** – prof. dr hab. Katarzyna Duda, *Między Wschodem a Zachodem (pisarze czwartej fali emigracji rosyjskiej)*
- 16.06** – dr hab. Elżbieta Tyszkowska-Kasprzak prof. UW, *Niepokój o wartości we współczesnej antyutopii rosyjskiej*
- 27.10** – dr hab. Józef Kuffel prof. UJ, *Literatura w kręgu wpływu hezychazmu: Walaam w prozie Nikołaja Leskowa i Iwana Szmielowa*
- 17.11** – dr Tomasz Kwoka, *W poszukiwaniu lemkowski wartości. Próba typowania kulturowych nazywających wartości na podstawie wybranych tekstów twórczości ludowej Łemków*
- 15.12** – dr Joanna Tomalska-Więcek, *Podlasianie wobec wartości wizerunków kulturowych*

### Komisja Historii Sztuki PAU

- 26.01** – mgr Agnieszka Smołucha-Sładkowska, *Padovano czy nie Padovano? Caraglio czy nie Caraglio? Rewizja oeuvre medalierskiego artystów włoskich na dworze ostatnich Jagiellonów*

- 9.03** – mgr Justyna Kamińska, *Nowe spojrzenie na najstarsze fazy budowy kościoła i klasztoru Dominikanów w Sandomierzu*
- 13.04** – dr Andrzej Kompa, *Freski martyrium św. św. Karposa i Papylosa w Konstantynopolu i ich identyfikacja*
- 11.05** – prof. dr hab. Piotr Krasny, *Unde origo inde salus. Rola i formy architektoniczne szpitali epidemicznych w czasach nowożytnych*
- 15.06** – dr Wojciech Walanus, *Powstanie Komisji Historii Sztuki Akademii Umiejętności – karta z dziejów instytucjonalizacji dyscypliny*
- 12.10** – dr Magdalena Garnczarska, *„Złote obrazy”. O grupie ikon synajskich z X–XIII w. i ich niezwykłych dekoracjach*
- 9.11** – dr hab. Mikołaj Getka-Kenig prof. PAN, *Historyczne centrum Krakowa a polityka dziedzictwa w komunistycznej Polsce (1945–1978)*
- 14.12** – prof. dr hab. Wojciech Bałus, *S. Wyspiańskiego i W. Ekielskiego projekt „Akropolis” na Wawelu. Fakty i fantazmaty*

### Komisja Etyki Komunikacji PAU

- 14.06** – dr Agnieszka Jastrzębska, *Metodologia badań dyskursów politycznych*

## WYDZIAŁ II HISTORYCZNO-FILOZOFICZNY

### Komisja Środkowoeuropejska PAU

- 17.01** – prof. Nikos Papadakis, *April dictatorship's policy in universities and students' activism and resistance to the dictatorship in Greece*
- 21.02** – dr hab. Piotr Wróbel prof. UJ, *Położenie prawne Republiki Dubrownickiej wobec Turcji w XV i w początkach XVI w. oraz jej zabiegi zmierzające do wprowadzenia tzw. „cła dubrownickiego”*
- 21.03** – dr Aleksandra Zdeb, *Ordynarna demonstracja władzy. O zarządzaniu konfliktem w Bośni i Hercegowinie*
- 18.04** – dr Maria Drakaki, *The development of Education Policy in Europe and its Europeization from 1997 to the present day*
- 16.05** – dr Karolina Olszowska, *Relacje Turcji z bałkańskimi sąsiadami w latach 1945–1952*
- 20.06** – dr Dušan Segeš, *Kampania reemigracyjna w Republice Czechosłowackiej i Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w latach 1954/1955–1957. Próba porównania*
- 17.10** – dr Rafał Woźnica, *Polityka Turcji wobec Morza Egejskiego po interwencji na Cyprze (w 1974 r.)*

**19.12** – dr Krzysztof Popek, *Czynniki kształtujące bułgarską politykę wobec mniejszości muzułmańskiej na przełomie XIX i XX w.*

### **Komisja Wschodnioeuropejska PAU**

**23.01** – dr hab. Olha Morozowa, *Badania dotyczące historii Ukrainy prowadzone w Polsce przed i po rozpoczęciu wojny rosyjsko-ukraińskiej. Analiza porównawcza*

W ciągu ostatnich trzydziestu lat, w okresie 1989–2022, polscy badacze wykazywali stałe zainteresowanie problematyką ukraińską. Szczególną uwagę zwracali na tematykę stosunków polsko-ukraińskich w czasie II wojny światowej i w okresie powojennym, głównie na działalność podziemia ukraińskiego, relacje UPA z Armią Krajową, tragedię wołyńską, operację „Wisła”.

Perspektywicznymi tematami z historii Ukrainy dla historyków polskich są zagadnienia związane z życiem codziennym Ukraińców, sytuacją gospodarczą i kulturową na Ukrainie w okresie międzywojennym, społeczno-ekonomiczne przyczyny konfliktów ukraińsko-polskich, relacje międzyetniczne, kontekst geopolityczny.

Wojna rosyjsko-ukraińska stała się przełomowym punktem w relacjach Polaków i Ukraińców. Zaktywizowała współpracę polskich i ukraińskich historyków. W polskiej historiografii mniej uwagi poświęca się negatywnym aspektom stosunków polsko-ukraińskich, a w większym stopniu naukowcy podkreślają wspólne pozytywne doświadczenie historyczne. Wciąż jest szansa na spokojne wyjaśnienie kontrowersyjnych momentów wspólnej historii.

**29.05** – dr hab. Kristina Vorontsova, *Czemu miłość polsko-rosyjska ma być nieszczęśliwa? Kontekst historyczny i literacki*

Autorka skupiła się na reprezentacji stereotypu miłości polsko-rosyjskiej w literaturze rosyjskiej, poświęcając uwagę historycznym czynnikom takiego podejścia: od legislacji Imperium Rosyjskiego, po ustawę stalinowską z 1947 r., która anulowała małżeństwa z obcokrajowcami.

Duże znaczenie w opisach miłości miało przywiązanie do obrazu Pięknej Polki, początki którego dały folklorystyczne i puşkinowskie reprezentacje Maryny Mniszchówny, i kontynuacja w postaci bohaterki radzieckiej poezji drugiej połowy XX wieku.

Badaczka dowodzi, że motyw miłości gorącego rosyjskiego mężczyzny do lodowej „marmurowej nimfy” z Polski charakteryzuje się zestawem trwałych cech: tragiczną miłością z powodu społeczno-historycznych uwarunkowań, stabilnym podziałem ról płciowych, mitologią i innymi.

Autorka przeanalizowała ponad 400 tekstów poetyckich na temat Polski napisanych w języku rosyjskim.

**27.11** – dr Yanina Ryier, *Sakralizacja wojny z pogańską Litwą w ujęciu XIV-wiecznych krzyżackich kronikarzy*

Jednym z kluczowych tematów kronik zakonu krzyżackiego pochodzących z XIV wieku było ideologiczne uzasadnienie wojny z Litwą. Metoda sakralizacji wojny miała korzenie w ideologicznym uzasadnieniu pierwszych wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej i była dostosowana do potrzeb czasu i realiów regionu bałtyckiego.

Do najważniejszych sposobów sakralizacji wojny z Litwą należało przedstawianie jej jako nieuniknionego procesu, którego głównym celem była obrona chrześcijaństwa przed poganami litewskimi.

Realizacji celu służyło nie tylko przedstawianie różnic między chrześcijańskimi rycerzami Zakonu a pogańskimi Litwinami, lecz także piętnowanie obyczajów i rytuałów Litwinów, podkreślanie stałego zagrożenia z ich strony, szczegółowy opis licznych i okrutnych najazdów litewskich, wyolbrzymianie zbrodni popełnionych przez Litwinów na ziemiach chrześcijańskich. Jednocześnie, wielką wagę przywiązywano do obecności Boga, choć niewidzialnego; pojawiania się boskich symboli i cudów podczas wydarzeniach militarnych. Objawienia stanowiły dowód poparcia boskiego dla chrześcijan i kary spadającej na pogan za ich zbrodnie przeciwko chrześcijaństwu.

**Komisja Prawnicza PAU**

**16.01** – (wspólne z Komisją Nauk Prawnych Oddziału Krakowskiego PAN) – prof. dr hab. Włodzimierz Wróbel, dr hab. Dobrosława Szumiło-Kulczycka, dr hab. Mikołaj Małecki, *Nowelizacja prawa karnego i jej konsekwencje*

**13.03** – (wspólne z Komisją Nauk Prawnych Oddziału Krakowskiego PAN) – dr Hanna Machińska, *Czy Rada Europy skutecznie przeciwdziała naruszaniu praw jednostki. Debata w przededniu IV Szczytu Organizacji*

**11.12** – dr hab. Zygmunt Truskiewicz prof. UJ, *O relacji między ustawodawcą a judykaturą z perspektywy dogmatyka*

**Komisja Historii i Kultury Żydów PAU**

**11.01** – dr Mirosława Bułat, *Czy to właściwy „Moment”? Warszawski dziennik jidyszowy o Teatrze Kamińskiego w Warszawie przed I wojną światową*

Przedmiotem wykładu była inauguracja i działalność do I wojny światowej Teatru Kamińskiego w Warszawie (ul. Oboźna 1/3), ze szczególnym

uwzględnieniem przydatności jidyszowego dziennika „Der Moment” [Chwila] do dokumentowania jego aktywności. W części pierwszej przedstawiono dotychczasowy stan badań w języku polskim i jidysz. Składa się nań wiele różnych narracji, zawiera więc niemało niekonsekwencji, luk, sprzeczności i zafalszowań. W części drugiej wykładu podjęto próbę skorygowania, uzupełnienia i uporządkowania informacji w jedną spójną opowieść w oparciu o gazetę „Der Moment” (ukazującą się w latach 1910–1939). Zostały wzięte pod uwagę także bardziej szczegółowe zagadnienia, jak autoprezentacja teatru A. Kamińskiego, styl komunikowania się placówki ze stałymi i potencjalnymi widzami, walka z konkurencją na ogłoszenia etc.

**8.03** – dr Maria Ferenc, *„Każdy pyta, co z nami będzie”*. *Mieszkańcy getta warszawskiego wobec wiadomości o wojnie i Zagładzie*

Ile wiedzieli, zamknięci w getcie warszawskim, Żydzi o tym, co dzieje się poza murami? Jakie znaczenie miały dla nich informacje o przebiegu wojny? Jak zdobywali wiadomości o eksterminacji Żydów, jakie pogłoski do nich docierały i jak na nie reagowali? Kiedy zrozumieli, że wszyscy Żydzi zostali skazani na śmierć? W badaniach autorka wyszła od perspektywy ofiar, by pokazać złożone mechanizmy psychologiczne i społeczne rządzące procesem zdobywania informacji w czasie wojny oraz wyłaniania się wiedzy o Zagładzie. Opowiedziała o różnych rodzajach wiadomości dotyczących tego, co działo się poza murami getta (zarówno na poziomie międzynarodowym, jak i lokalnym, a przede wszystkim eksterminacji Żydów i przebiegu wojny), które docierały do warszawskiej dzielnicy żydowskiej. Omówiła też reakcje Żydów na te wiadomości. Zdaniem autorki, informacja (i wiedza) była w czasie Zagłady zasobem o kluczowym znaczeniu, którego posiadanie umożliwiało tworzenie interpretacji bieżących wydarzeń oraz przewidywań na przyszłość. Pozwalało także udzielić choćby prowizorycznych odpowiedzi na pytanie, które zadawała sobie większość warszawskich Żydów: co się z nimi dalej stanie.

**12.04** – dr Edyta Gawron, *„Nie musimy się ukrywać!”* *Współczesna historia Żydów krakowskich*

Na łamach książki *Nie tylko Kroke. Historia Żydów krakowskich* pod red. Edyty Gawron i Michała Galasa (Wydawnictwo Literackie, Kraków 2022) podjęto próbę opisanie całości historii Żydów krakowskich – włączając w to okres najnowszy: lata powojenne i sytuację współczesną. Współredaktorka tomu i jego współautorka przedstawiła najważniejsze elementy powojennej i współczesnej historii Żydów krakowskich, zwracając szczególną uwagę na dynamikę zmian społecznych, wybrane aspekty życia religijnego oraz strukturę instytucjonalną w obrębie funkcjonowania krakowskiej społeczności



żydowskiej. Nie bez znaczenia dla jej dziejów najnowszych jest także rola zagranicznych organizacji żydowskich oraz wspólne działania upamiętniające historię i dziedzictwo Żydów krakowskich, których znaczenie wykracza poza granice historii lokalnej.

**10.05** – dr Agata Rybińska, *Obraz galicyjskich Brodów pióra Josefa Ruwena Ehrlicha (1842–1899)*

Celem wystąpienia było zaprezentowanie egodokumentu – *Wspomnienia byłego chasyda* Josefa R. Ehrlicha, pochodzącego z galicyjskich Brodów. To najlepsze z jego dzieł w sposób barwny, ale i tendencyjny opisuje życie chasydów i innych żydowskich mieszkańców miasta w połowie XIX wieku. Język oryginału – niemiecki oraz wydanie wspomnień w Wiedniu (1872) – wskazują na dalsze kręgi kulturowe autora i modelowych odbiorców dzieła. Implikują też analizę, uwzględniającą zróżnicowanie kulturowe żydowskiej społeczności, ich praktyki religijne, napięcia pomiędzy chasydami i maskilami, problemy edukacji dzieci żydowskich, a także procesy akulturacji do kultury niemieckiej czy wręcz asymilacji niektórych z nich.

**11.10** – dr Barbara Zbroja, *Żydowscy architekci i budowniczowie w Krakowie (1868–1939)*

Wystąpienie poświęcone przybliżeniu sylwetek architektów i budowniczych żydowskich z Krakowa oparto na ustaleniach zawartych w pracy *Leksykon architektów i budowniczych pochodzenia żydowskiego w Krakowie w latach 1868–1939* (Kraków 2023). Rozróżnienie na architektów i budowniczych wynika z funkcjonowania dwóch takich odrębnych struktur zawodowych. Do pierwszej grupy należeli absolwenci wydziałów architektonicznych na politechnikach, drugą stanowiły osoby ze średnim wykształceniem, uzyskanym na wydziałach budowlanych w szkołach przemysłowych. W świetle przedwojennego prawa budowlanego zajmowali się oni projektowaniem budynków, ale posiadali pewne ograniczenia. Koncesjonowanym budowniczym mogli być także inżynierowie, absolwenci wydziałów budowlanych, którzy zdobyli uprawnienia do kierowania pracami budowlanym.

**15.11** – dr hab. Anna Michałowska-Mycielska prof. UW, *Przedstawienie założeń projektu „Korpus inskrypcji nagrobnych z cmentarzy żydowskich w Zagłębiu i zachodniej Małopolsce”*

- dr hab. Dariusz Rozmus prof. Akademia Humanitas, *Skanowanie nagrobków z cmentarza żydowskiego w Chrzanowie. Wstępne wyniki badań*
- dr hab. Leszek Hońdo, *Inskrypcje nagrobne – różnice między nagrobkami polskich i niemieckich Żydów*

- mgr Sławomir Pastuszka, *Specyfika hebrajskich inskrypcji nagrobnych na Górnym Śląsku na przykładzie cmentarza w Pszczyźnie*

**13.12** – dr Marek Tuszewicki, *Dobroczynność w cieniu polityki; losy żydowskich domów opieki dla osób starszych (1918–1939)*

Spółczesność II Rzeczypospolitej, pomimo poważnych perturbacji ekonomicznych okresu międzywojennego, zdołała w latach dwudziestych i trzydziestych wdrożyć w życie ogólnokrajowy system opieki społecznej. Mniejszość żydowska uczestniczyła w jego rozwijaniu skupiając uwagę przede wszystkim na zapewnieniu wsparcia współwyznawcom. Problem pomocy osobom starszym był jednym z głównych, jakie działacze podnosili na niemal wszystkich forach aktywności publicznej: od dyskusji w łonie gminy religijnej, przez rady miejskie, po posiedzenia Sejmu. Katastrofa Wielkiej Wojny pozbawiła wiele zakładów opiekujących się osobami starszymi bezpiecznych źródeł dochodów. Czynnikiem społecznym pod postacią towarzystw lub innych grup wspierających nie był w stanie zrekompensować poniesionych strat. Subsydia pozyskiwane zgodnie z obowiązującym prawem z kiesi miejskich rzadko kiedy pokrywały więcej niż połowę niezbędnych wydatków rocznych. Ponadto na znaczeniu zyskiwały hasła pozbawienia żydowskich starców wsparcia komunalnego, podnoszone przede wszystkim przez polityków skrajnej prawicy. W takich warunkach funkcjonowanie domów opieki w jeszcze większym stopniu zależało od umiejętności porozumienia się polityków żydowskich ponad podziałami ideologicznymi, jak też zdolności wpływania na sprawy miast i kraju.

### **Komisja Prehistorii Karpat PAU**

- 7.02** – mgr Bożena Chorąży, dr Bogusław Chorąży, *Skarby wyrobów brązowych i żelaznych z wczesnej epoki żelaza odkryte w rejonie przełomu Soły w Beskidzie Małym*
- 21.03** – prof. dr hab. Michał Parczewski, *Przyczynek do dyskusji nad siedzibami Łędzian (odkrycie cmentarzyska starowęgierskiego w dorzeczu Prypeci)*
- 25.04** – dr hab. Magdalena Moskal-del Hoyo, mgr Marta Korczyńska-Capenberg, mgr Magda Kaptcia, dr hab. Agnieszka Wacnik, mgr Robert Kenig, dr hab. Marek Nowak, dr Anna Rauba-Bukowska, dr hab. Agnieszka Czekał-Zastawny, *Wczesnoneolityczny model kulturowo-gospodarczy społeczności kultury ceramiki wstęgowej rytej w świetle archeologicznych i środowiskowych badań z osady w Biskupicach (st. 18, pow. wielicki)*

**30.05** – (wspólne z Komisją Paleogeografii Czwartorzędu PAU) – dr inż. Alicja Kochman, prof. dr hab. inż. Jacek Matyszkiewicz, *Artefakty krzemienne w badaniach archeologicznych i geologicznych*

**21.11** – dr Zbigniew Robak, *Archeologiczne badania aglomeracji wczesnośredniowiecznych grodzisk w Bojnej (Słowacja). Wyniki – interpretacje – perspektywy*

W referacie podsumowano wyniki badań archeologicznych na stanowiskach leżących w paśmie górskim Považský Inovec w zachodniej Słowacji, w okolicach wsi Bojná, okres Topolčany. Aglomerację „Bojná” tworzy kilkanaście stanowisk położonych u podnóży i na stokach góry Marhát, stanowiącej dominantę regionu. Większość stanowisk to grodziska i umocnienia datowane na okres wczesnego średniowiecza, VII–X wieku. Najbardziej znane i najlepiej przebadane są grodzisko Bojná Valy, które w późnym okresie wielkomorawskim, na przełomie IX i X wieku, stanowiło jedno z największych centrów militarnych w regionie. Wymienić też należy wczesnośredniowieczną rotundę w Nitrianskiej Blatnicy, jeden z najstarszych stojących kościołów w Europie Środkowej.

Badania dostarczyły ogromnej liczby zabytków, ponad 6000 wydzielo-nych; głównie militariów, narzędzi i przedmiotów związanych z kultem religijnym. Wśród nich są unikatowe znaleziska: brązowy dzwon i pozłacane aplikacje z relikwiarza lub ołtarza.

Badania aglomeracji Bojná zmieniły wiele paradygmatów naukowych dotyczących chronologii wczesnego średniowiecza na obszarze Kotliny Karpackiej, głównie okresu wielkomorawskiego. Dzięki nim wydaje się dziś, że wiele stanowisk datowanych na początek IX wieku należałoby „odmłodzić” przynajmniej o kilkadziesiąt lat.

**12.12** – dr Marzena Woźny, *Archeologia krakowska w XIX wieku i początki badań na Pogórzu Karpackim*

W referacie przedstawiono dzieje archeologii krakowskiej w latach 1815–1918, ze szczególnym uwzględnieniem zainteresowań archeologią karpacką. Omówiono koncepcje naukowe, kierunki badań, a także historię prac terenowych, w tym ochronę zabytków archeologicznych w Karpatach i na Pogórzu Karpackim. Zagadnienia ukazano w szerszym kontekście rozwoju archeologii jako dyscypliny naukowej i przemian zachodzących w rozumieniu i definiowaniu tej dyscypliny w XIX wieku. Należy także zalecane instytucjonalne krakowskiej archeologii, którą początkowo wspierało Towarzystwo Naukowe Krakowskie i Akademia Umiejętności, a w późniejszym czasie także Uniwersytet Jagielloński i organizacje konserwatorskie państwowe – wiedeńska Komisja Centralna i krajowe – Grono Konserwatorów Galicji Zachodniej.

W drugiej połowie XIX wieku Kraków wysunął się na czołowe miejsce wśród ośrodków naukowych na polskich ziemiach, w których zajmowano się archeologią. Miasto przyciągało też badaczy z różnych części dawnej Rzeczypospolitej. Niektóre z ich prac dotyczyły także Karpat i Pogórza Karpackiego. Przesyłali sprawozdania z badań i informacje o odkryciach, prowadzili wykopaliska, przekazywali do Krakowa pozyskiwane zabytki i publikowali artykuły.

W referacie zwrócono uwagę na recepcję najnowszych osiągnięć w zakresie archeologii i na wpływ nauki europejskiej na kierunki badań prowadzonych w Karpatach.

### Komisja Nauk Ekonomicznych PAU

- 12.01** – (wspólne z KNEiS PAN Oddział Kraków) – prof. dr hab. Krzysztof Jajuga, prof. dr hab. Józef Pociecha, prof. dr hab. Mirosław Szreder, *Obecne wyzwania wobec metod statystycznych w badaniach społeczno-ekonomicznych*
- 16.02** – (wspólne z KNEiS PAN Oddział Kraków) – prof. dr hab. Maria Sierpińska, *Źródła finansowania miksu energetycznego w Polsce*
- 16.03** – (wspólne z KNEiS PAN Oddział Kraków) – dr hab. Marek Dąbrowski prof. UEK, *Polityka pieniężna w Polsce w warunkach zaburzeń zewnętrznych i wewnętrznych*
- 18.05** – (wspólne z KNEiS PAN Oddział Kraków) – dr hab. Jan Brzozowski prof. UJ, *Wyzwania w integracji ekonomicznej uchodźców: przykład Syryjczyków i Ukraińców*
- 22.06** – (wspólne z KNEiS PAN Oddział Kraków) – dr hab. Justyna Wróblewska prof. UEK, dr Łukasz Kwiatkowski, *Identyfikacja wstrząsów strukturalnych w bayesowskich modelach VEC z warunkową heteroskedastycznością typu przełączeń Markowa*
- 26.10** – (wspólne z KNEiS PAN Oddział Kraków) – dr hab. Agnieszka Lipieta prof. UEK, *Eko-mechanizmy ewolucji gospodarczej – ujęcie teoretyczne*
- 23.11** – (wspólne z KNEiS PAN Oddział Kraków) – prof. dr hab. Paweł Lula, mgr Magdalena Talaga, *Analiza polskiego dorobku publikacyjnego w obszarze ekonomii, finansów i zarządzania, w oparciu o dane rejestrowane w bazie Scopus*
- 14.12** – (wspólne z KNEiS PAN Oddział Kraków) – prof. dr hab. Adam Sagan, *Pomiar i analiza chwilowych stanów emocjonalnych i zachowań impulsywnych konsumenta*

### Komisja Etnograficzna PAU

**19.01** – dr Katarzyna Kość-Ryzko, *„Jak się widzą” uchodźczynie z Czeczeni w Polsce i jak to wpływa na ich strategie przystosowawcze*

W referacie omówiono wyniki projektu badawczego NCN z lat 2015–2020, który dotyczył m.in. refleksji nad rolą kultury pochodzenia w procesie adaptacyjnym kobiet pochodzących z odmiennego kręgu cywilizacyjnego; patriarchalnego, tradycyjnego, islamskiego; i wpływu „zderzenia kulturowego” na samopostrzeganie się uchodźczyń.

Autorka prowadziła kilkuletnie obserwacje w środowisku migrantek przymusowych zamieszkałych w Polsce, pochodzących z azjatyckiej części byłego ZSRR.

Jednym z głównych celów badań było poznanie wpływu, jaki na kształtowanie się tożsamości migrantek ma sytuacja, w której się znalazły i to, że są uciekinierkami.

Autorka szukała odpowiedzi na pytanie, na ile kultura pochodzenia staje się dla nich ciężącym bagażem – balastem utrudniającym radzenie sobie z szokiem kulturowym i adaptacją do nowych warunków, a na ile bogactwem dającym siłę i determinację w codziennym życiu.

Jednym z głównych zamierzeń autorki była też analiza przebiegu pracy nad własną tożsamością kobiet uchodźczyń i sposobu, w jaki odzwierciedla się to w ich języku samoopisu, a także konstruowanej narracji biograficznej. Istotnym zagadnieniem były więc kategoryzacje używane przez rozmówczynie na określenie ich statusu sprzed ucieczki i obecnie.

**30.03** – prof. dr hab. Piotr Krasny, *Tradycja, dziedzictwo, pamięć. Zarys wstępu do ochrony dziedzictwa kulturowego*

**13.04** – dr Magdalena Kwiecińska, *Z Krakowa przez Nowy Targ do Zakopanego. Juliusz Zborowski i Muzeum Tatrzańskie jako stacja naukowa w czasach jego dyrektorowania*

Juliusz Zborowski, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1913 r., zamieszkał na Podhalu po podjęciu pracy nauczyciela w nowotarskim gimnazjum. Był członkiem Głównego Komitetu Plebiscytowego Spisoko-Orawskiego. W 1922 r. został pierwszym dyrektorem Muzeum Tatrzańskiego im. dra Tytusa Chałubińskiego, które powołano w 1888 r. Założyciele placówki wyznaczyli jej konkretny cel. Ma mieć charakter naukowo-badawczy.

Zborowski współpracował z wybitnymi specjalistami; przyrodnikami i humanistami z Polski i zagranicą. Dążył, by muzeum stało się ośrodkiem koordynującym specjalistyczne badania nad regionem, a zbiory etnograficzne i przyrodnicze służyły naukowym opracowaniom poświęconym przyrodzie

i kulturze. Dyrektor zachęcał i inspirował, aktywnie też włączał się w działania dotyczące poznawania regionu, a także opracowania wyników badań. Zrealizował oryginalny pomysł: otworzył bezpłatny, jedyny wówczas w Europie, „hotel uczonych”, który stał się miejscem pracy twórczej. Gościli w nim etnolodzy i antropolodzy, m.in. Włodzimierz Antoniewicz, Franciszek Bujak, Jan Stanisław Bystron, Adolf Chybiński, Jan Czekanowski, Kazimierz Dobrowolski, Stanisław Mierczyński, Kazimierz Nitsch, Józef Obrębski, Seweryn Udziela, Maria Znamierowska-Prüfferowa.

**18.05** – dr Łukasz Sochacki, *Antropologia ciszy. Galenosfery w przestrzeni Krakowa*

W referacie przedstawiono wyniki projektu „Mapowanie ciszy. Galenosfery Krakowa”. Omówiono założenia antropologii dźwięku i sonicznej etnografii, które stanowiły metodologiczne podłoże prowadzonych badań.

Naukowym celem projektu była próba odpowiedzi na pytanie o rolę galenosfer, czyli stref ciszy, w kształtowaniu miejskiego krajobrazu. Autor, przyjmując perspektywę studiów nad dźwiękiem i antropologii dźwięku, proponuje rozumienie „ciszy” jako kategorii antropologicznej, czyli jako zrelatywizowane do danej społeczności pojęcie porządkujące, interpretujące przestrzeń miasta. Znaczenie tak rozumianej „ciszy” należy rekonstruować podmiotowo, przede wszystkim poprzez badania etnograficzne. „Cisza” zatem to nie brak dźwięku, ale relacja ludzi do dźwiękowego krajobrazu miasta.

Rekonstrukcja wieloznacznego pola znaczeniowego „ciszy” jednocześnie ujawnia konteksty polityczne, tożsamościowe, ekonomiczne itd. Wynikiem prezentowanego projektu jest mapa online enklaw ciszy na terenie Krakowa, dostępna pod linkiem: <https://fonoteka.etnologia.uj.edu.pl/cisza>. Zawiera ona geolokalizacje miejsc ciszy i pochodzące z nich dźwiękowe nagrania terenowe.

**22.06** – dr hab. Ewa Kocój prof. UJ, *Antropologia w procesie. O trudnościach badań terenowych nad Festiwałem Niedźwiedników w Valea Trotusului w Rumunii*

W końcu grudnia, między świętami Bożego Narodzenia a Nowym Rokiem, w wielu regionach Rumunii odbywają się parady niedźwiedników. Tradycja jest wciąż silna w Mołdawii, szczególnie w wioskach leżących w Dolinie Trotușul (rum. Valea Trotușul).

Od ponad 20 lat zwyczaj zyskały nowe oblicze. Co roku, pod koniec grudnia, odbywają się festiwale niedźwiedników łączące dawny świat tradycyjnej kultury ze światem współczesnym. Jest w nich pamięć o związkach zwierząt i ludzi potrafiących wpływać na losy świata i człowieka.

W wielu miejscowościach można w tym czasie zaobserwować przemierzające ulice miast i gromadzące się na placach korowody ludzi przebranych za niedźwiedzie. Przy przejmujących dźwiękach bębnów, dzwonek, trąbek, fletów i rytmicznych gwizdach ulicami miast przechodzą grupy przebierańców liczące nawet do kilkudziesięciu osób. Towarzyszą im muzycanci przygrywający do rytmu.

Przyjrzenie się fenomenowi zwyczajów i trudnym badaniom nad nimi to okazja do zastanowienia się nad procesami zachodzącymi podczas badań etnograficznych.

**07.12** – dr Agnieszka Szczepaniak-Kroll, *Muzeum jako centralny węzeł pamięci. Przykład Muzeum Bambrów Poznańskich*

Bambrzy od ponad 300 lat współtworzą krajobraz kulturowy Poznania. Założyciele tej etnokulturowej dziś grupy przybyli do Polski z Górnej Frankonii w XVIII wieku. Odnieśli sukces migracyjny. Szybko się wzbogacili i zintegrowali, wpływając na rozwój miasta. Dla kolejnych pokoleń osiągnięcia te stały się źródłem dumy, a dziś są podstawą ich tożsamości.

Począwszy od lat 90. XX wieku kultura potomków osadników przeżywa renesans, dzięki przywracaniu pamięci o niej w sposób odpowiadający współczesnym potrzebom.

W 1996 r. potomkowie Bambrów utworzyli organizację – Towarzystwo Bambrów Poznańskich (TBP), a w 2003 r. ich starania zaowocowały powstaniem Muzeum Bambrów Poznańskich. W listopadzie 2023 r. placówka świętowała 20-lecie. Okazała się wyjątkowym miejscem nie tylko teauuryzacji i ekspozycji artefaktów, lecz także siedzibą grupy i centrum zarządzania jej spuścizną. Dziś gra rolę głównego „węzła pamięci” o kulturze Bambrów, którzy, kierując nią w sposób mało profesjonalny, lecz niezwykle skuteczny, rozwijają kolejne węzły tworzące gęstą sieć bamberskich miejsc pamięci.

Jubileusz był okazją do refleksji nad powodem sukcesu, jaki od powstania odnosi muzeum, skutecznie utrwalające bamberskie dziedzictwo w kulturze Poznania. Wpływa na tożsamość jego depozytariuszy, przyciąga z roku na rok coraz więcej turystów nie tylko z Polski.

## **Komisja Historii Wojen i Wojskowości PAU**

**10.01** – dr Waław Szczepaniak, *Pokolenie wojny – obraz oficerów armii austro-węgierskiej związanych z Krakowem na przełomie XIX i XX w.*

**14.03** – dr hab. Maciej Trąbski prof. UJD, *Huzarzy księcia Hieronima Floriana Radziwiłła*

- 4.04** – dr hab. Mariusz Sawicki prof. UO, *Flota rosyjska w latach 1715–1722. Okręty i cudzoziemscy marynarze*
- 9.05** – prof. dr hab. Maciej Franz, *Polska Marynarka Wojenna podczas II wojny światowej – nieznane dokumenty*
- 14.11** – dr Adam Danilczyk, *Wojna polsko-rosyjska 1792 r. – próba nowej interpretacji*
- 12.12** – dr hab. Krzysztof Filipow prof. UwB, *Kariery wojskowe i losy generałów formacji „Samoobrona Litwy i Białorusi”. Ciekawe i zapomniane postacie Armii Rosyjskiej i odrodzonego Wojska Polskiego*

### Komisja Archeologii Krajów Śródziemnomorskich PAU

- 16.01** – dr hab. Radosław Karasiewicz-Szczypiorski, *Dom dowódcy garnizonu czy rezydencja namiestnika prowincji? Czyli co wiemy a czego się domyślamy na temat praetorium w Apsaros*

Z relacji Arriana, który odwiedził Apsaros osobiście w roku 131 lub 132, wynika, że przebywał tam najprawdopodobniej tylko jeden dzień. Trudno więc szukać śladów specjalnej kwatery przygotowanej na taką okazję. Wydaje się jednak bardzo prawdopodobne, że Arrian podczas kampanii wojennej przeciw Alanom ok. 135 roku mógł zatrzymać się na dłużej we wspomnianym forcie. Czy rzeczywiście Apsaros miało szczególne znaczenie dla namiestnika prowincji Kapadocja? Co na ten temat mówią odkrycia archeologiczne i konfrontacja znalezisk z zachowanymi tekstami autorstwa Arriana? Podczas prezentacji autor starał się odpowiedzieć na te pytania, prezentując wyniki wspólnych polsko-gruzińskich wykopalisk, a także zainspirowanych nimi dalszych poszukiwań i rekonstrukcji.

- dr Piotr Jaworski, *Czym właściwie była  $\mu\sigma\theta\omicron\phi\omicron\rho\acute{\alpha}$  wypłacona przez Arriana żołnierzom stacjonującym w Apsaros (Peripl. P. Eux. 7)? Obieg monetarny w rzymskich garnizonach Kolchidy za panowania Hadriana*

Lucjusz Flawiusz Arrian, namiestnik prowincji Kapadocja, w roku 131 lub 132 dokonał inspekcji rzymskich garnizonów rozlokowanych wzdłuż wybrzeży Kolchidy, docierając do nich drogą morską. Podczas wizyty w Apsaros wypłacił żołd ( $\mu\sigma\theta\omicron\phi\omicron\rho\acute{\alpha}$ ) żołnierzom pięciu stacjonujących tamże kohort. Wiemy o tym z zachowanej relacji z podróży, którą Arrian przygotował dla cesarza Hadriana.

Wzmianką na temat żołdu posłużono się swego czasu w ważnym artykule numizmatycznym będącym przyczynkiem do badań nad pieniędzmi, którymi płacono jednostkom armii stacjonującym na Wschodzie. Autor rozważań nie uwzględnił jednak monet odkrytych w Apsaros. W wystąpieniu



postarano się, wykorzystując znane autorowi liczne znaleziska monetarne z tego fortu, odtworzyć zasoby pieniężne Arriana, z którymi udał się w podróż do Kolchidy. Przedstawiono też własną propozycję rekonstrukcji obiegu monetarnego w rzymskich garnizonach Kolchidy za panowania Hadriana, wskazując na jego specyfikę.

– Marcin Wagner, *Kruche piękno. Fragmenty naczyń szklanych z polskich wykopalisk w Gonio Apsaros*

Liczną grupę zabytków z Gonio Apsaros stanowią kruche, skrzące się w słońcu fragmenty naczyń szklanych. Te drobne znaleziska ze szkła bezbarwnego, w kolorach naturalnych: jasnozielonym, jasnoniebieskim, zielonkawo-niebieskim czy barwionego tlenkami metali na kolor zielony, kobaltowy, a nawet miodowy, możemy podzielić na dwa zbiory.

Liczniejszy stanowią fragmenty naczyń szklanych powstałe od połowy I wieku po II wiek n.e. Należą do niego przede wszystkim fragmenty naczyń obwisanych na formie: mis z żebrowaniem (Isings forma 3), mis z poziomymi rowkami od wewnątrz czy mis typu *patella* (Isings forma 2); fragmenty i całe naczynia swobodnie wydmuchiwane – *unguentaria* o długich cylindrycznych szyjkach, zagiętym do wewnątrz wylewem, niekiedy spłaszczonym czy wreszcie fragmenty naczyń wykonywanych w formach. Ich ścianki są ozdobione delikatnym wypukłym reliefem. Najpiękniejszym przykładem wydaje się być tzw. pucharek zwycięski o lekko klepsydrowatej formie, znaleziony w rowie fundamentowym spichlerza. Jest on jednym z najstarszych zabytków z terenów fortu, datowanym na połowę I wieku n.e.

Mniej fragmentów pochodzi z okresu późnoantycznego, po IV wiek n.e. W tym zespole dominują fragmenty kieliszków szklanych.

## 20.02 – dr Mateusz Cwaliński, *Nadadriatycka odnoga szlaku bursztynowego w epoce brązu*

Zagadnienie wykorzystania bursztynu w strefie nadadriatyckiej w epoce brązu było tematem rozprawy doktorskiej i projektu finansowanego przez NCN na Wydziale Archeologii UAM w latach 2012–2020. Prace badawcze pozwoliły określić ramy czasowe napływu bursztynu do różnych regionów, zidentyfikować społeczności zainteresowane jego importem i zmiany w dostępności surowca w czasie.

Analizy proveniencji zabytków bursztynowych wykazały, że głównie sukcyinit, czyli bursztyn bałtycki, trafiał do Włoch i na Bałkany z Europy Północnej, podczas gdy lokalne źródła eksploatowano ograniczonym stopniu.

Metody statystyczne umożliwiły zrekonstruowanie obiegu bursztynu w czterech fazach epoki brązu, co pozwoliło na wytyczenie szlaku bursztynowego między Alpami a Morzem Jońskim.

Bursztyn zdobył głównie stroje kobiece i dziecięce, co sugeruje jego rolę luksusowego dobra dostępnego dla wyższych warstw społecznych. Prawdopodobnie pełnił także funkcje religijne jako symbol kultu solarnego i amulet. Miał też wartość materialną, był przedmiotem wymiany handlowej między społecznościami Europy Północnej i Południowej, często wymieniany na miedź, sól morską lub cynę. Społeczności strefy nadadriatyckiej także uczestniczyły w transporcie bursztynu na południe, do Grecji mykeńskiej, co potwierdza obecność greckich artefaktów na włoskich i bałkańskich stanowiskach archeologicznych.

**27.03** – dr Zuzanna Wygnańska, *Enigmatyczni budowniczowie megalitów i ich rola w powstaniu osadnictwa stałego w północnym Lewancie. Rezultaty polsko-szwajcarskiego projektu badawczego „MEG-A” w Libanie*

**17.04** – dr hab. Artur Obłuski prof. UW, *Stara Dongola. Nowe odkrycia. Archeologia Afryki w XXI wieku*

Podczas wykładu przedstawiono wyniki ostatnich pięciu lat działania ekspedycji Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej UW do Starej Dongoli (Tungul) w Sudanie, w ramach realizowanych projektów ERC, NCN i fundacji Aliph, a także plany badawcze na kolejnych pięć lat.

Głównymi celami projektów są analizy zmian społecznych i religijnych zachodzących w miastach w długiej perspektywie czasowej m.in. na podstawie architektury sakralnej i domowej. Rezultaty projektów będą stanowić punkt wyjścia nad zmieniającymi się paradygmatami prowadzenia badań archeologicznych w Afryce w XXI wieku.

**15.05** – dr hab. Monika Rekowski prof. UW, *Architektura i dekoracja Domu Orfeusza w Nea Paphos. Rezydencja jako autoprezentacja miejskich elit?*

Dom Orfeusza, odkryty i eksplorowany w latach 1982–1992 i 2009–2013 przez prof. Demetriosia Michaelidesa, od 2019 r. był przedmiotem nowych badań podjętych w projekcie finansowanym przez NCN.

Nowoczesne metody pomiarów z zastosowaniem skanowania laserowego, cyfrowej fotogrametrii naziemnej i zdjęć lotniczych pozwoliły na precyzyjne udokumentowanie relikwów założenia rezydencjonalnego o powierzchni ok. 1200 m<sup>2</sup> i zespołu dekorowanych elementów architektonicznych. Uzyskana dokumentacja, uzupełniona o archiwalne fotografie z czasu wykopalisk, stanowiła podstawę do analizy architektury rezydencji, której lokalizacja i wielkość wydawały się świadczyć, że należała do człowieka mającego o wysokim statusie społecznym i politycznym. Czy tak było w istocie?

Podczas wystąpienia przedstawiono rezultaty projektu, którego celem jest odpowiedź na pytanie o to, jak dalece rozplanowanie i dekoracja Domu Orfeusza pozwalają na wiarygodne wnioski na temat właściciela jako przedstawiciela elity miejskiej. Ważnym aspektem prowadzonych badań jest analiza dekoracji architektonicznej, która stanowić może istotną pomoc w interpretacji pomieszczeń i ich funkcji, a w konsekwencji do definiowania przestrzeni, publicznej i prywatnej w domu rzymskim.

**16.10** – dr hab. Marek T. Olszewski, *Pella-Apamea nad Orontesem. O nieznanym początku jednego z największych ośrodków miejskich na Bliskim Wschodzie*

Referat omawia najnowsze badania dotyczące początków macedońskiej kolonii w Syrii założonej trzy lata po śmierci Aleksandra Wielkiego, zaraz po Traktacie w Triparadeisos w 320 r. p.n.e. Dyskusje na temat początków Pelli/Apamei trwały od ponad wieku, a badania archeologiczne nie dotarły do warstw hellenistycznych z końca IV wieku p.n.e.

Wśród badaczy dominowały dwie hipotezy: pierwsza sugerowała, że kolonię założył Aleksander Wielki po bitwie pod Issos, druga przypisywała to Antygonowi Jednookiemu. Ostatnia przeważała przez ostatnie trzydzieści lat.

Nielegalne wykopaliska na stanowisku Apamea w Syrii przyniosły nieoczekiwane odkrycia, w tym mozaikę z pierwszej połowy IV wieku n.e. przedstawiającą historię kolonii. Interpol poszukuje zaginionej mozaiki od 2012 r. Badania nad nią ujawniły nowe fakty historyczne i elementy kultury. Po raz pierwszy w antyku przedstawiono na niej generałów Aleksandra Wielkiego, żonę Seleukosa I Nikatora – Apamę i założyciela Pelli – Archipposa. Mozaika zawiera również najstarsze przedstawienie koła wodnego i świątyni Zeusa Belosa, co czyni Pella/Apamea najlepiej udokumentowaną macedońską kolonią w północnej Syrii.

**20.11** – dr Kamila Nocoń, *Produkcja i konsumpcja ceramiki kuchennej z badań Paphos Agora Project na Cyprze w okresie środkowo- i późnorzymskim (III–VII wiek n.e.) na tle zmian politycznych, ekonomicznych i społecznych. Podsumowanie wyników projektu*

W ostatnich kilku latach historię mikroekonomii Nea Paphos poszerzyły studia dotyczące ceramiki stołowej, kuchennej i lampek. Wyniki zintegrowanych analiz makroskopowych i laboratoryjnych wykazały, że miasto było znaczącym ośrodkiem produkcji ceramiki w okresach hellenistycznym i wczesnorzymskim. Jednak wiedza na temat produkcji i używania ceramiki kuchennej w środkowym i późnym okresie rzymskim jest nadal niewystarczająca. Brakuje warsztatów garncarskich, a także poszerzonych analiz makroskopowych i laboratoryjnych.

Celem projektu było uzupełnienie luki badawczej w studiach nad ceramiką kuchenną z Nea Paphos, która jest zróżnicowana pod względem proveniencji, typologii i chronologii.

W projekcie zastosowano zintegrowane metody badawcze obejmujące kompleksowe badania archeologiczne i archeometryczne.

W referat podsumowano głównie osiągnięcia projektu: charakterystykę produkcji lokalnej ceramiki kuchennej i jej zmiany; określenie kierunków napływu importów do Nea Paphos i usystematyzowanie wiedzy o grupach ceramiki pochodzących z różnych regionów produkcyjnych; zdefiniowanie roli ceramiki kuchennej w procesach ekonomicznych.

Realizacja projektu była możliwa dzięki wsparciu Narodowego Centrum Nauki, grant Sonatina 4, nr 2020/36/C/HS3/00173.

**18.12** – dr Francisco Jesús Núñez Calvo, *The Lebanese, Spanish, and Polish Archaeological Project in the Acropolis of Tyre*

### Komisja Medioznawcza PAU

**17.01** – dr hab. Marta Wójcicka prof. UMCS, *Multimodalna analiza dyskursów pamięci zbiorowej*

**21.02** – ks. dr Dariusz Raś, *Publicystyka ks. Ferdynanda Machaya w polskiej debacie publicznej w latach 1913–1965*

**21.03** – dr hab. Anna Hanus prof. UR, *Aktorzy i wiedza w dyskursach medialnych – operacjonalizacja krytykowania w analizach dyskursu*

**18.04** – dr Małgorzata Bulaszewska, *Dehumanizacja sceny komunikacyjnej – stan obecny, perspektywa przyszłości*

**16.05** – mgr Tomasz Rawski, *Dyskurs (o) poprawności politycznej: przypadek Twittera*

**17.10** – dr hab. Robert Kłaczyński prof. UKEN, *Prasa krakowska wobec Powstania Styczniowego 1863–1865*

**19.12** – ks. prof. dr hab. Wojciech Misztal, *Media w pierwszym papieskim orędziu radiowym papieża Piusa XI z 12 lutego 1931 roku*

### Komisja Biograficzna PAU

**25.01** – dr Andrzej Link-Lenczowski, dr Maria Czeppe, mgr Ewa Szklar-ska, *Emanuel Rostworowski – historyk, artysta, redaktor Polskiego Słownika Biograficznego*

**22.02** – dr hab. Justyna Łukaszewska-Haberkowa, *Panegiryk czy nekrolog? Jan Poszakowski SJ (1684–1757) jako biograf Towarzystwa Jezusowego*

- 29.03** – dr hab. Marian Wolski, *Życiorys Bartłomieja Paprockiego jako przykład trudności badawczych biografistyki wczesnonowożytnej*
- 26.04** – dr Tomasz Siewierski, *Wiek XX według Marii Turlejskiej (1918–2004). Biografia pretekstowa*
- 24.05** – mgr Jarosław Jakubowski, *Biografia Bronisława Pierackiego. Nowe ustalenia*
- 28.06** – dr hab. Krzysztof Kloc, „*Czytam leniwie, ale dużo...*”. *Józef Piłsudski i jego lektury*
- 25.10** – prof. Piotr Biliński, *Profesor Adam Vetulani (1901–1976), historyk prawa polskiego i kanonicznego*
- 29.11** – Piotr Piniński, „*Bonnie Prince Charlie: His life, family, legend*” *czyli o nowo odkrytych polskich wątkach biograficznych dotyczących Karola Edwarda Stuarta (1720–1788) i jego rodziny*
- 13.12** – prof. dr hab. Mariusz Wołos, *Kondycja współczesnej biografistyki polskiej. Kilka refleksji*

## WYDZIAŁ III NAUK ŚCISŁYCH I TECHNICZNYCH

### Komisja Astrofizyki PAU

- 11.01** – dr Urszula Pajdosz-Śmierciak, *Giant radio structures observed with LOFAR*
- 18.01** – dr Tomasz Kapela, *Choreografie, KAM-stabilność i dyfuzja Arnolda w problemie N-ciał*
- 8.03** – mgr Mateusz Żmija, *Poszukiwania meteorytów – teoria, praktyka i prezentacja okazów*
- 15.03** – dr hab. Andrzej Odrzywołek, *Akrecja ciemnej materii na poruszające się oraz rotujące czarne dziury i jej potencjalne skutki*
- 22.03** – dr Ioana Boaca, *Characterization of fireballs: Applications to detections of the FRIPON-MOROI network*
- 5.04** – dr Koushik Sen, *Evolution of short-period massive binary stars in the Magellanic Clouds*
- 19.04** – Piotr Sławęcki, *Na granicy kosmosu – O raketach, łazikach i balonach stratosferycznych koła naukowego AGH Space Systems*
- 26.04** – mgr Karol Urbanski, *Obcy zapelniający luki: nadzwyczajne wytlumaczenia obserwacji natury*
- 10.05** – dr Deaglan Bartlett, *Learning Equations from Data: Exhaustive Symbolic Regression*
- 17.05** – dr Szymon Sikora, *Lokalna supergromada galaktyk*
- 24.05** – dr Michal Zajaček, *Orbit of S4716*

- 7.06** – Dominik Rudka, *Dlaczego istnieją czerwone olbrzymy?*
- 14.06** – Tomasz Kopeć, *Kosmologia cykliczna Penrose’a*
- 11.10** – Andrzej Odrzywołek, *Wybuchy nuklearne w Kosmosie i na Ziemi*
- 18.10** – dr Marcin Misiaszek & dr Damian Gil, *Obserwacja plam słonecznych (live)*
- 25.10** – Mikołaj Pietrzyński, *O akrecji magnetohydrodynamicznej płynu doskonałego na czarną dziurę*
- 15.11** – prof. Mirek Giersz, *Ewolucja gromad gwiazd a populacje czarnych dziur*
- 22.11** – dr Piotr Wielgórski, *Kalibracja kosmicznej skali odległości i problem ze stałą Hubble’a*
- 29.11** – dr hab. Jan Czerniawski prof. UJ, *Czytając „Scholium”: niuanse koncepcji przestrzeni i czasu Newtona*
- 6.12** – Agata Szkodzińska, *Podwójne egzoplanety w Trapezie Oriona*
- 13.12** – prof. dr hab. Romuald Janik, *Od wielkich modeli językowych do ludzkiej pamięci*

### Komisja Nauk Technicznych PAU

- 24.01** – (wspólne z Komisją Zagrożeń Cywilizacyjnych PAU) – prof. dr hab. inż. Wojciech Nowak, *Wychwyty, magazynowanie, składowanie i wykorzystanie CO<sub>2</sub> jako istotny element dekarbonizacji gospodarki*

W ostatnich kilku latach technologie wychwyty, utylizacji i składowania CO<sub>2</sub> (CCUS, z ang. Carbon Capture, Utilization and Storage) przeżywają renesans we wszystkich sektorach przemysłu, w których duża redukcja emisji dwutlenku węgla jest niemożliwa w inny sposób; technologicznie niedostępna lub bardzo kosztowna. Technologie CCUS wymieniane są również w kontekście osiągnięcia zerowego bilansu CO<sub>2</sub> w 2050 r., gdzie pewne rozwiązania technologiczne z wykorzystaniem biomasy z wychwytem CO<sub>2</sub> lub jego bezpośrednie usuwanie z powietrza mogą stanowić cenne źródło „ujemnych” emisji niezbędnych do osiągnięcia neutralności klimatycznej.

Pod koniec 2021 r. na świecie w eksploatacji było 27 obiektów wykorzystujących technologię CCUS i sekwestrujących łącznie ok. 40 Mt CO<sub>2</sub> na rok. W budowie są kolejne cztery obiekty, 58 w zaawansowanym stanie przygotowań, a 44 w fazie wstępnej.

Znaczącą rolę technologii CCUS dostrzegła większość uznanych międzynarodowych organizacji zajmujących się tematyką energetyczną i klimatyczną, a wysokorozwinięte państwa na świecie przygotowują się do wdrożenia technologii CCUS.

Planowane działania dotyczą wszystkich obszarów, zaczynając od technologii, przez ekonomikę projektów i ich oddziaływanie na środowisko, po

wpływ na otoczenie społeczno-gospodarcze i prawne. Stąd też ważne jest, aby również Polska była gotowa na adaptację i wykorzystanie technologii CCUS w procesie osiągnięcia neutralności klimatycznej.

Odpowiedzią na pojawiające się wyzwania w zakresie technologii CCUS, obok działań Ministerstwa Klimatu i Środowiska, jest projekt badawczy Programu GOSPOSTRATEG III „Strategia rozwoju technologii wychwytu, transportu, utylizacji i składowania CO<sub>2</sub> w Polsce oraz pilotaż Polskiego Klastra CCUS” (akronim CCUS.pl) finansowany ze środków krajowych. Instytucją pośredniczącą jest NCBiR. Zaangażowane w realizację projektu AGH, Ministerstwo Rozwoju i Technologii oraz Fundacja WiseEuropa podjęły się działań przygotowujących strategię rozwoju technologii CCUS w Polsce wraz z projektami regulacji prawnych stymulujących zrównoważony rozwój tych technologii. Ponadto zaplanowano powołanie pierwszego polskiego Klastra CCUS, który ma stanowić zaplecze badawczo-doradcze dla dalszego rozwoju technologii w kraju.

Działania przygotowujące strategię i kompleksowy pilotaż pierwszego polskiego klastra CCUS kierowane są przede wszystkim do potencjalnych inwestorów i operatorów instalacji wychwytu, transportu, utylizacji i składowania dwutlenku węgla z sektora energetycznego i przemysłowego.

– dr hab. Dariusz Wojakowski prof. AGH, *Spoleczna akceptacja technologii CCS w północno-zachodniej Polsce a jednostkowe systemy wartości*

Prezentowane badania są częścią projektu AGaStor (POLNOR CCS 2019) realizowanego przez AGH i Uniwersytet w Stavanger. Wykład przedstawia społeczne aspekty rozwoju technologii CCS w Polsce opisane jako świadomość społeczna (SA) i akceptacja społeczna (PA). Główne pytania badawcze dotyczące publicznej akceptacji CCS koncentrują się na wiedzy, akceptacji technologii, ryzyku i korzyściach kojarzonych z CCS oraz skłonności do negacji technologii (ruchy NIMBY; Tevetkov et al. 2019).

Jakościową metodą analizy CCS PA są ankiety. Badanie AGaStor opisuje mezospołeczny poziom CCS PA. Przeprowadzono je na reprezentatywnej (N= 695) próbie dorosłych mieszkańców województwa zachodniopomorskiego w 2021 r. Badanie pozwoliło poznać akceptację społeczną wielu potencjalnych lokalizacji, a także różnice w poziomie CCS PA w regionie. Głównymi zmiennymi wpływającymi na CCS PA są: miejsce zamieszkania, wykształcenie i ogólny światopogląd respondentów.

Wyniki pokazują związek CCS PA z następującymi zmiennymi społeczeństwa-ekonomicznymi: miejsce zamieszkania – wyższe PA w dużych miastach; i wykształcenie z CCS SA – wyższe deklaracje wiedzy i SA przez osoby dobrze wykształcone. Potencjał NIMBY występuje na wsiach i w małych

miastach. System wartości, zwłaszcza protechnologiczny światopogląd, również wpływa na CCS PA. Badania wskazują jednak, że główną przeszkodą społeczną jest brak wiedzy na temat technologii CCS. Nawet respondenci, którzy deklarują ogólną akceptację nowych technologii w produkcji energii, są ambiwalentni w akceptacji technologii CCS.

**14.03** – dr hab. inż. Adam Wosatko prof. PK, *Symulacje zarysowania w betonie przy użyciu modeli zregulowanych (Simulations of Cracking in Concrete using Regularized Models)*

Zarysowanie to ważny czynnik destrukcyjny w konstrukcjach betonowych. Odpowiednia symulacja zjawiska wymaga analizy nieliniowej, uwzględnia efekty osłabienia i lokalizacji odkształceń w modelu betonu. Stosując modele ciągłe, należy wziąć pod uwagę regularyzację, dzięki czemu uwzględnia się efekty związane z mikrostrukturą materiału, np. zarysowanie, i jednocześnie pozostaje na poziomie opisu przez związki konstytutywne dla jednej skali.

Wyniki uzyskiwane za pomocą metody elementów skończonych (MES) powinny być niezależne od dyskretyzacji, co oznacza, że o szerokości strefy lokalizacji powinna decydować wewnętrzna skala długości, a nie rozmiar elementu skończonego. Modele takie mogą być zregulowane m.in. przez dodatkowe równanie uśredniające lub człon lepki.

Pierwszą omawianą grupę mogą stanowić wybrane gradientowe modele mechaniki uszkodzeń, a drugą – wybrane modele lepko plastyczności. Aby je zweryfikować, zastosowano m.in. test zginania wspornika. Za pomocą modelu mechaniki uszkodzeń z funkcją gradientowej aktywności można uzyskać rezultaty bliższe rzeczywistości, jeśli chodzi o szerokość strefy lokalizacji. W pracy przedstawiono też symulację zjawiska przebiccia w połączeniu płyta-słup.

**18.04** – dr hab. inż. Piotr Pacyna prof. AGH, *Cyberbezpieczeństwo*

Cyberbezpieczeństwo to ogół zagadnień z zakresu projektowania i planowania rozwiązań organizacyjnych i technicznych podejmowanych, by zapewnić niezakłócony przebieg procesów biznesowych i operacyjnych w administracji i gospodarce. Powstają rozwiązania, wdrożenia i działania służące ochronie systemów informacyjnych.

Ochrona zapobiega nieuprawnionemu dostępowi do infrastruktury i usług IT, nieuprawnionej aktywności; przeciwdziała próbom ograniczenia dostępności usług cyfrowych, ochrania informacje.

W ujęciu ogólnym, cyberbezpieczeństwo to obszar zarządzania ryzykiem i niepewnością związanymi z użytkowaniem infrastruktury IT z podatnością podczas gromadzenia, przetwarzania i wymiany informacji, która obecnie jest zasobem newralgicznym.



Instytucje państwowe, finansowe, służba zdrowia, podmioty gospodarcze utrzymują prywatne i publicznie dostępne systemy przetwarzające informacje. Tworzą one zaawansowaną technologicznie, złożoną i trudną do ochrony cyberprzestrzeń.

Transformacja cyfrowa prowadzi do sytuacji, w której funkcjonowanie społeczeństwa zależy od prawidłowego działania cyberprzestrzeni. Naruszeniom bezpieczeństwa towarzyszą utrata poufności, integralności, autentyczności lub dostępności usług i danych, które są składowane, przetwarzane i udostępniane w infrastrukturze, a w efekcie utrata zaufania, przewagi konkurencyjnej lub zatrzymanie działania organizacji.

Referat przedstawia obecny stan i kierunki rozwoju cyberbezpieczeństwa. Pokazuje wyzwania techniczne i naukowe, aby zilustrować zagrożenia i szanse cywilizacyjne wynikające z aktualnej sytuacji.

**18.05** – (wspólne z Komisją Zagrożeń Cywilizacyjnych PAU) – prof. Tadeusz W. Patzek, *Polikryzys antropogenicznej zmiany klimatu*

Kluczem do zrozumienia zagrożenia, jakie niesie zmiana klimatu, jest uświadomienie sobie, że na Ziemi wszystko jest powiązane przez liczne subtelne, szczegółowe i dynamiczne stany równowagi. Zakłócone zmieniają się na nieliniowe i zaskakujące sposoby.

W referacie najpierw odwiedziono antropocen i 140 lat rekordów średniej temperatury na Ziemi. Następnie przedstawiono ją jako złożony system powiązanych systemów i cud stabilnego albedo planety.

Większość wykładu poświęcono przyczynom i objawom globalnego ocieplenia. W szczególności, w jaki sposób gazy cieplarniane je powodują? Skupiono się na bilansie radiacyjnym układu Słońce – Ziemia – Wszechświat i na subtelnej strukturze widma absorpcyjnego CO<sub>2</sub> w podczerwieni. Wyprowadzono najbardziej prawdopodobny przyrost średniej temperatury globalnej na każdy 1 W/m<sup>2</sup> niezrównoważonego wymuszania radiacyjnego (RF) i na 100 ppm CO<sub>2</sub> w atmosferze. Autorski globalny scenariusz przyszłości paliw kopalnych służył jako przykład, aby pokazać, jak spalanie paliw kopalnych ogrzeje Ziemię. Na koniec podano kilka wyjaśnień z technokracji na ekologię i obalono dwa najpopularniejsze argumenty „zaprzeczaczy” ocieplenia klimatu. Wg autora, zmiana jest oczywista i nie ma sensu „robić” więcej nauki, gdy główny nurt techno-przemysłowego społeczeństwa odmawia stosowania jej wyników.

**16.11** – (wspólne z Komisją Zagrożeń Cywilizacyjnych PAU) – prof. dr hab. inż. Błażej Skoczeń, *Materiały i konstrukcje w ekstremalnie niskich temperaturach*

Ekstremalnie niskie temperatury odgrywają we współczesnym świecie kluczową rolę m.in. z uwagi na możliwość wykorzystania zjawiska

nadprzewodnictwa w akceleratorach cząstek elementarnych, magnesach nadprzewodzących służących do obrazowania metodą magnetycznego rezonansu jądrowego, systemach przesyłania energii bez strat lub kolei na poduszce magnetycznej. We wszystkich przypadkach istotne znaczenie mają materiały pracujące w temperaturach kriogenicznych: stale austenityczne miedź i aluminium czy kompozyty.

Badania nad zjawiskami zachodzącymi w temperaturach bliskich zera bezwzględnego prowadzą do wniosku, iż świat ekstremalnie niskich temperatur różni się zdecydowanie od tego, co obserwujemy w temperaturze pokojowej lub podwyższonej. Projektując konstrukcje pracujące w temperaturze ciekłego czy też nadciekłego helu, należy uwzględnić ewolucję mikrostruktury materiału przy zjawiskach nieciągłego płynięcia plastycznego, indukowanej odkształceniowo przemiany fazowej czy ewolucji mikrouszkodzeń wywołanej strumieniem cząstek elementarnych. Kluczowe znaczenie dla takich zjawisk ma nisko wzbudzona sieć krystaliczna i występująca w niej tzw. niestabilność termodynamiczna, będąca konsekwencją trzeciej zasady termodynamiki.

Opis tych zjawisk i ocena ich wpływu na zachowanie się wielkoskalowych konstrukcji pracujących w temperaturach kriogenicznych jest przedmiotem badań prowadzonych we współpracy z Europejską Organizacją Badań Jądrowych (CERN). Dzięki nim doszło m.in. do realizacji Wielkiego Zderzacza Hadronów (LHC) w Genewie czy Międzynarodowego Eksperymentalnego Reaktora Termojądrowego (ITER) w Cadarache we Francji.

#### **14.12** – prof. Marian Mrozek, *Combinatorial topological dynamics (Kombinatoryczna dynamika topologiczna)*

Topological invariants in dynamics such as fixed point index or Conley index found many applications in the qualitative analysis of differential equations and discrete dynamical systems. In particular they, are used in the existence proofs of stationary and periodic orbits, homoclinic connections and chaotic invariant sets. The classical methods require analytic formulas for vector fields or maps generating the dynamics. This is an obstacle in the case of dynamics known only from finite samples gathered from observations, experiments or evaluations. In 1998, in his seminal work on discrete Morse theory, R. Forman presented an alternative to classical, ODE based, models in dynamics. Namely, he introduced and studied a purely combinatorial analogue of a vector field and the associated flow. In the talk I'll overview some recent results in combinatorial topological dynamics together with some potential applications.

### **Komisja Układów Złożonych PAU**

- 20.01** – prof. Robert Hołyst, *Marriage of turbulence and non-equilibrium thermodynamics*
- 17.03** – prof. Paweł Olko, *Radioterapia protonowa jutra – mozolna droga do doskonałości*
- 12.05** – prof. Andrzej Nowak, *Dynamika przemian społecznych*
- 27.10** – prof. Romuald Janik, *From Large Language Models to human memory*
- 01.12** – prof. Jerzy Niewodniczański, *Renesans energetyki jądrowej?*

### **WYDZIAŁ IV PRZYRODNICZY**

#### **Komisja Geoinformatyki PAU**

- 1.02** – dr hab. inż. Krzysztof Będkowski prof. UŁ, *Badanie przestrzennej zmienności pionowej budowy lasów na podstawie danych skanowania laserowego*

Pionowa budowa lasu jest efektem współdziałania czynników przyrodniczych i świadomej działalności gospodarczej człowieka. Dokładniejsze poznanie przestrzennej budowy lasu ma duże znaczenie dla wielu działań wiedzy leśnej i praktyki gospodarczej, a także poza leśnictwem w badaniach naukowych np. zjawisk konkurencji, tworzenia się zróżnicowania gatunkowego, przyrostu biomasy, odporności lasu na zagrożenia, oceny możliwości użytkowania rekreacyjnego lasów, stopnia zagrożenia pożarowego.

Współcześnie najdokładniejsze informacje o strukturze lasów można uzyskać na podstawie analizy danych skanowania laserowego (LiDAR).

W referacie przedstawiono koncepcję zastosowania metod segmentacji obszaru lasu na względnie jednorodne jednostki przestrzenne, czyli homogeniczne pod względem budowy pionowej.

Badania dotyczyły detekcji segmentów w ramach kompleksu leśnego i wewnątrz konkretnego drzewostanu.

- 15.03** – dr hab. inż. Katarzyna Osińska-Skotak prof. PW, *Katastrofa ekologiczna na Odrze w 2022 r. Czy teledetekcja satelitarna może wspomóc monitorowanie rzek w Polsce?*

Od kilkunastu lat obserwujemy w Polsce niepokojące zjawiska pogodowe. Poważne konsekwencje dla stanu środowiska przyrodniczego, gospodarki i społeczeństwa niosą przede wszystkim bezzimne zimy, fale upałów i długotrwałe, powtarzające się susze w niektórych rejonach kraju.

Kumulacja niekorzystnych zjawisk pogodowych i nieprzemysłanej działalności człowieka coraz częściej doprowadza do trudnych do opanowania katastrof ekologicznych, przykładem czego może być masowe śnięcie ryb na Odrze latem 2022 r.

Niskie stany wód w rzekach powodują wzrost stężeń różnych substancji. Są wśród nich te wprowadzane do wód z kopalń, zakładów przemysłowych, komunalnych czy kanalizacji deszczowej, co może doprowadzić do nagłych zmian w ekosystemie wodnym.

Naukowcy informują od wielu lat o możliwości zastosowania nowoczesnych technik teledetekcyjnych w monitorowaniu środowiska. Jednak ich wdrożenie częstokroć napotyka na trudności natury technicznej, prawnej, a także mentalnej.

W referacie przedstawiono obecne możliwości zastosowania metod teledetekcyjnych w monitorowaniu rzek, głównie zakwitów toksycznych glonów. Analizy prowadzono podczas prac zespołu zajmującego się sytuacją na Odrze.

**26.04** – prof. Anton van Rompaey, *Monitoring forest degradation based on 3D canopy Wreconstruction from UAV-SfM techniques*

Forest degradation is a gradual process through which the forest's biomass declines, the species composition and vertical complexity change and the soil physicochemical properties degrade. Evaluating forest degradation is challenging, as it needs measurable indicators in order to compare different states of degraded forest with forests in optimal conditions. The UAV-SfM technique, combining imagery taken from unpiloted aerial vehicles (UAV) and Structure from Motion (SfM) algorithms, offers the opportunity to model forests in three dimensions and to derive ecological indicators describing forest conditions. This presentation will present to what extent information on forest degradation can be derived with UAV-SfM techniques. The ongoing forest degradation in the Dry Chaco (Argentina) is taken as an example application.

**14.06** – prof. dr. Francis Harvey, *People, Places, Events: A spatial humanities project connecting spatial analysis with interpretative research*

In spatial humanities research, the process of connecting source materials can outstrip the modelling capacities of relational databases usually used today. An ontology modelled in a GIS or as a relational database provides a rigid structure challenged by the multiple connections in interpretative historical analysis. Adaptations to the processes of interpretative research and the should support considerations of variabilities in historical sources. The extensions of the historical interpretative research using a knowledge graph

approach I describe rely on a graph/network data model to support and document research processes that make better connections for historical research, especially in historical interpretative research. This approach can account for semantical granularity, temporalities of digital representations and changing knowledge during the research process. It builds on a flexible data structure, research relevant attributes, and interactive interpretation of historical connections. It centrally provides graphic and textual support for semiotic and semantic analysis activities opening extensions to established GIS information architectures with geovisualisations and graphic presentations. Moreover, it also supports the creation of visual historical analysis narratives that account for the process of historical interpretation. The People, Places and Events (PPE) project is in the midst of advancing this research through publications, workshops and toolkits that help researchers develop these capacities.

**6.12** – dr hab. Tomasz Kargoł, prof. UJ, *Genealogia i geografia na przykładzie Galicji w XIX w. Źródła, metody i perspektywy badawcze*

W referacie omówiono możliwości połączenia badań genealogicznych i geograficznych, czyli przeniesienia informacji o więzach rodzinnych na mapę. Można do tego wykorzystać trzy typy źródeł. Pierwszy obejmuje źródła do badań genealogicznych; drugi materiały własnościowe i społeczno-gospodarcze pozwalające na identyfikację rodzin i osób jako właścicieli. Trzeci to źródła kartograficzne, przede wszystkim mapy katastralne. Dzięki pierwszym można ustalić imię i nazwisko właściciela oraz jego relacje rodzinne. Drugi typ źródeł umożliwia oznaczenie miejscowości zamieszkania lub posiadanego majątku, nr domu i parceli. Natomiast trzecie źródło, czyli mapy i mapy, umożliwiają wizualizację danych. Badania można prowadzić nad szlachtą (ziemiaństwem), mieszkańcami miast i ludnością chłopską.

– dr inż. Stanisław Szombara, *Geoinformacja genealogiczna: możliwości wykorzystania technologii geoinformacyjnych w badaniach genealogicznych*

Rosnąca popularność badań genealogicznych w społeczeństwie wpływa na wzrost zainteresowaniem tą dziedziną w nowych, czasem nieoczywistych, obszarach nauki. Trend ten wiąże się z powszechną dostępnością źródeł, danych i usług genealogicznych.

W wystąpieniu poruszono kwestię wzajemnego przenikania się geoinformacji i genealogii, ukazując potencjalne obszary wspólne dwóch na pierwszy rzut oka niezwiązanych dziedzin.

Systemy Informacji Historyczno-Geograficznej (HGIS) mają potencjał zasilania ich danymi genealogicznymi, a narzędzia geoinformatyczne mogą być skutecznie wykorzystywane w badaniach genealogicznych.

Przykładem takiego podejścia są geoportal i analizy przeprowadzone dla Białobrzegów koło Łańcuta. Pokazują one wykorzystanie Stałego Katastru Galicyjskiego i metod geoinformatycznych we wsparciu badań genealogicznych.

### **Komisja Paleogeografii Czwartorzędu PAU**

- 30.05** – (wspólne z Komisją Prehistorii Karpat PAU) – dr inż. Alicja Kochman, prof. dr hab. inż. Jacek Matyszkiewicz, *Artefakty krzemienne w badaniach archeologicznych i geologicznych*
- 14.12** – mgr Jolanta Pilch, dr hab. Włodzimierz Margielewski, dr hab. Renata Stachowicz-Rybka, mgr Krzysztof Buczek, mgr Mateusz Stolarczyk, dr Łukasz Musielok, dr Katarzyna Korzeń, dr Valentina Zernitskaya, dr inż. Dariusz Sala, *Czy to rzeczywiście był starszy dryas? Próba rewizji chronozon palinologicznych stanowiska Klakłowo (Beskid Makowski, Karpaty Zewnętrzne) w świetle danych makroszczątkowych i geochemicznych*

### **Komisja Biologii Rozwoju PAU**

- 31.03** – prof. dr hab. Józef Dulak, *Komórki macierzyste i terapie komórkowe: zastosowania, perspektywy, wyzwania*

### **Komisja Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAU**

- 27.01** – prof. dr hab. Marcin Rapacz, *Czy ocieplenie klimatu oznacza koniec problemów z przemarzaniem upraw?*
- 3.03** – prof. dr hab. Józef Walczyk, dr hab. Paweł Tylek prof. URK, dr hab. Jan Szczepaniak prof. PIMR, *Automat do sadzenia drzew – ROBOFOR*

Film autorstwa prof. dr hab. Józefa Walczyka przedstawia opis konstrukcji i wykonania automatu do dosadzenia sadzonek drzew leśnych z zakrytym systemem korzeniowych wyhodowanych w szkółkach kontenerowych. Urządzenie przeznaczone jest do pracy przy zalesieniach gruntów porolnych, powierzchni zdegradowanych, a także w odnowieniach powierzchni niekarczowanych po zrębach zupelnych.

Na filmie przedstawiono metodykę i przebieg prac określających krańcowe parametry morfologiczne i fizyko- mechaniczne sadzonek; warunki glebowe powierzchni przeznaczonych do pracy automatem: nierówności

terenu, dopuszczalne nachylenie terenu, zachwaszczenie czy rozmiary pniaków na zrębie.

Przedstawione na filmie prace obejmowały opracowanie modeli symulacyjnych różnych projektów konstrukcyjnych poszczególnych zespołów agregatu, wybór optymalnych rozwiązań i opracowanie konstrukcji włącznie z obliczeniami wytrzymałościowymi i rysunkami wykonawczymi.

Po skompletowaniu wszystkich podzespołów automat złożono i poddano badaniom terenowym. Potwierdziły one, że skonstruowany model badawczy jest funkcjonalny i spełnia wymagania. Wskazane byłyby prace wdrożeniowe, ponieważ na rynku światowym maszyn leśnych nie ma jeszcze takiej konstrukcji.

#### **21.04** – prof. dr hab. Krystyna Koziec, *Czynniki wpływające na prawidłowe odżywianie*

Wyniki badań z ostatnich lat wskazują na nadrzędną rolę interakcji nerwowo-hormonalnej w regulacji pobierania pokarmu ze szczególnym uwzględnieniem ośrodka głodu i sytości w podwzgórzu, aktywności ośrodka nagrody, osi podwzgórzowo-żołądkowo-jelitowej i podwzgórzowo-przysadkowo-nadnerczowej. Dwukierunkowa interakcja mózg-obwód przebiega za pośrednictwem neurohormonów, hormonów tkanki tłuszczowej, nadnerczowych i peptydów jelitowych.

Prawidłowe odżywianie uzależnione jest od genetycznego uwarunkowania wzrostu i rozwoju, stanu fizjologicznego, dostępności odpowiedniego pokarmu, a także aktywności mikrobioty przewodu pokarmowego.

Podsumowanie: prawidłowe odżywianie warunkuje zdrowie jako stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego, społecznego, a nie tylko jako brak choroby i kalectwa.

#### **26.05** – dr hab. Kazimierz Tarasiuk prof. URK, *Afrykański pomór świń – sytuacja epidemiologiczna w Polsce i innych krajach europejskich oraz możliwości eradykacji choroby*

Afrykański pomór świń (ASF) po raz pierwszy opisał Montgomery w 1921 roku w Kenii. Choroba charakteryzuje się wysoką, sięgającą nawet 100%, śmiertelnością wyłącznie świń domowych i dzikich. Obecnie występuje w kilkudziesięciu krajach Afryki Subsaharyjskiej i w wielu krajach Europy Środkowo-Wschodniej.

W Polsce obecność wirusa ASF po raz pierwszy stwierdzono w zwłokach dzika w lutym 2014 r. w pobliżu granicy z Białorusią. Od tego czasu nieprzerwanie rejestruje się ogniska choroby u świń domowych i dzików, które są głównym rezerwuarem wirusa.

Wirus długo wykazuje aktywność w produktach wieprzowych; we krwi przeżywa kilkanaście miesięcy. Długo, około 40 dni, utrzymuje się w paszy i surowcach paszowych, a 100 dni w gnojowicy. Rozprzestrzenia się poprzez bezpośredni kontakt z wydaliniami i wydzielinami zakażonego dzika i/lub świni domowej, a także wektorami mechanicznymi, zanieczyszczonymi patogenem: butami, ubraniami, sprzętem do obsługi świń.

Nieprzestrzeganie zasad bioasekuracji to podstawa wysokiego ryzyka przeniesienia wirusa ze środowiska zakażonych dzików na świnię domową. Całkowita eradykacja wirusa z populacji zwierząt wolnożyjących, dzików, będzie trudna. Na razie jedyną, łatwą i skuteczną metodą ochrony stad świń domowych przed wirusem jest bioasekuracja.

**15.06** – (wspólne z Wydziałem Hodowli i Biologii Zwierząt UR w Krakowie oraz Polskim Towarzystwem Zootechnicznym) – prof. Colin G. Scanes, *Lessons from Physiology of Poultry, Livestock & Other Animals: Serendipity & Chance Favors the Open mind*

The importance of investigating physiological function in the species of interest was emphasized. Bioassays were used for development of radioimmunoassay and demonstration that shark pituitary glands produce gonadotropins and that thyrotropin releasing hormone stimulates release of thyrotropin in lower vertebrates. The effects of stress differ markedly between species with shackling evoking stress in chickens but being without effect in turkeys. In contrast, isolation or restraint has a consistent stress effect. Physiologically based kinetic modelling has been enabled by the demonstration that across the class Aves there are physiological parameters that are different than those in mammals. Species differences in response to androgens: stimulatory in turkeys inhibitory in chickens. Growth hormone (GH) is both lipolytic and antilipolytic (inhibiting glucagon stimulated lipolysis) in chickens. However, a GH antagonist has no stimulatory effect but retains antilipolytic activity.

**27.10** – prof. dr hab. Stanisław Małek, *Rola lasów w pochłanianiu dwutlenku węgla – zagadnienia wybrane*

**8.12** – dr hab. Danuta Wrońska prof. URK, *Nowe spojrzenie na rolę kwasu glutaminowego w układzie nerwowym i zachowanie zwierząt*

Kwas glutaminowy (Glu) jest najbardziej pobudzającym mediatorem w ośrodkowym układzie nerwowym; na poziomie struktur motywacyjnych mózgowia odpowiada za emocje i funkcje poznawcze. W nadmiernych ilościach Glu może być toksyczny dla układu nerwowego i powodować nieodwracalne uszkodzenie komórek nerwowych, a nawet prowadzić do ich śmierci (ekscytotoksyczność). Obawa wynika z faktu, że Glu występuje naturalnie w produktach spożywczych, który rozpoznaje się organoleptycznie jako uzależniająca smak umami.



Wyniki badań własnych wykazały, że Glu nie naśladuje reakcji stresowej, ani jej nie potęguje na poziomie struktur motywacyjnych mózgowia, uczestniczy natomiast w początkowym etapie syntezy katecholamin, neurohormonów decydujących o emocjonalnej intensywności reakcji stresowej.

Stwierdzono jednoznacznie zmienną ilość i aktywność wybranych receptorów dla Glu w analizowanych strukturach mózgowia, co świadczy o udziale tego neurotransmitera w kształtowaniu ich aktywności, a więc wpływie na procesy pamięciowe i całą sferę zachowań emocjonalnych.

### Komisja Geograficzna PAU

- 19.01** – dr hab. Włodzimierz Margielewski prof. IOP PAN, *Rekonstrukcja zmian paleośrodowiska Karpat Zachodnich w późnym glacjaie i holocenie, w oparciu o datowane formy i osady ruchów masowych: od jaskiń szczelinowych po torfowiska osuwiskowe*
- 2.02** – dr Jarosław Cebulski, *Interakcja procesów osuwiskowych i fluwialnych w Polskich Karpatach fliszowych w świetle badań TLS*
- 16.02** – prof. dr hab. Marek Drewnik, *Gleby obszarów polarnych w obliczu zmian klimatycznych*
- 16.03** – dr Jadwiga Gałka, *Wybrane aspekty funkcjonowania cudzoziemców w Polsce*
- 18.05** – prof. dr hab. Mirosław Żelazny, *Mity w hydrologii*
- 15.06** – prof. dr hab. Stanisław Czaja, *Przemiany koryta Wisły po ujście Raby w oparciu o źródła historyczne*
- 19.10** – dr hab. Paweł Prokop prof. IGiPZ PAN, *Wpływ zdarzeń ekstremalnych i działalności człowieka na korytarz rzeczny Tisty (Wschodnie Himalaje, Indie)*
- 16.11** – dr Joanna Kozakiewicz, *Rzeźba i procesy eoliczne na Marsie*
- 14.12** – prof. dr hab. Grzegorz Gorzelak, *Terytorialne efekty polityk europejskich w Polsce*

## KOMISJE MIĘDZYWYDZIAŁOWE

### Komisja Historii Nauki PAU

- 11.01** – dr Mateusz Hübner, *Walka uczonych krakowskich o zachowanie autonomii szkół akademickich po II wojnie światowej*
- 25.01** – prof. Bożena Płonka-Syroka, *Kształtowanie się standardu niemieckiej i amerykańskiej historiografii medycyny w XIX–XX w. Cele i zakres badań oraz ich metodologia*

- 22.02** – dr hab. Marek Rembierz prof. UŚ, *Historia nauki a (auto)biografie uczonych. Dzieje nauk społecznych w zwierciadle (auto)biografii naukowej Jana Szczepańskiego (1913–2004)*
- 29.03** – prof. Jan Woleński, *Jak (nie) pisać o historii logiki?*
- 26.04** – Lukasz Becht, dr Jan Surman, *Socjalistyczny internacjonalizm dla przyszłości. Czeska i polska futurologia razem i osobno*
- 10.05** – (wspólne z Pracownią Naukoznawstwa IHN PAN i KHN PAU – dr Mateusz Hübner, *Nowe ustalenia dotyczące Funduszu Kultury Narodowej – prezentacja publikacji Mateusza Hübnera*
- 24.05** – dr inż. Joanna Maria Korzeniowska, *Z historii badań nad metalami ciężkimi w środowisku przydrożnym*
- 14.06** – dr hab. Anna Supruniuk, *Dzieje tytułu doktora honoris causa w czasach Drugiej Rzeczypospolitej ze szczególnym uwzględnieniem Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie*
- 18.10** – (wspólne z Pracownią Naukoznawstwa IHN PAN i KHN PAU) – dr hab. Wiesław Wójcik prof. UJD, *Uwagi nt. historii nauki i jej naukowego statusu*
- 25.10** – dr Michał Wagner, *Proto-eksternalistyczna analiza darwinizmu w pracach A. Chałupczyńskiego i B. Dybowskiego*
- 8.11** – prof. Robin Wilson, *Lewis Carroll in Numberland*
- 22.11** – dr hab. Ewa Wyka prof. PAN, *Artefakty nauki w polskich muzeach – znaczenie dla dziedzictwa kulturowego*
- 4.12** – (wspólne z Pracownią Naukoznawstwa IHN PAN i KHN PAU) – prof. dr hab. Michał Kokowski, *Ewaluacja czasopism z historii nauki w 2023 r. – model PN IHN PAN*
- 13.12** – (wspólne z Pracownią Naukoznawstwa IHN PAN i KHN PAU) – dr Mateusz Hübner, *Uczeni wobec biurokratyzacji nauki w II Rzeczypospolitej*

### Komisja Spraw Europejskich PAU

- 27.03** – dr hab. Jan Brzozowski prof. UJ, *Unia Europejska wobec kryzysów uchodźczych: przypadek Syrii i Ukrainy*
- 24.04** – dr hab. Magdalena Góra, dr hab. Katarzyna Zielińska prof. UJ, *Debaty o przyszłości Europy w wybranych parlamentach narodowych (2015–2021). Aktorzy, reformy i wizje integracji. Studium porównawcze*

### Komisja Zagrożeń Cywilizacyjnych PAU

- 24.01** – (wspólne z Komisją Nauk Technicznych PAU) – prof. dr hab. inż. Wojciech Nowak, *Wychwył, magazynowanie, składowanie i wykorzystanie CO<sub>2</sub> jako istotny element dekarbonizacji gospodarki*  
– dr hab. Dariusz Wojakowski, *Społeczna akceptacja technologii CCS w północno-zachodniej Polsce a jednostkowe systemy wartości*
- 30.03** – dr Dariusz Brzeziński, *Mysł krytyczna w dobie antropocenu: dialektyka dystopii i utopii*
- 18.04** – (wspólne z Komisją Nauk Technicznych PAU) – dr hab. inż. Piotr Pacyna, *Cyberbezpieczeństwo*
- 20.04** – Jerzy Stępień, *Recentralizacja i administracyjny klientyzm jako zagrożenia cywilizacyjne*
- 18.05** – (wspólne z Komisją Nauk Technicznych PAU) – prof. Tadeusz Patzek, *Polikryzys antropogenicznej zmiany klimatu*
- 19.10** – dr Maciej Kozłowski, *Izrael w ogniu – aktualna sytuacja w Izraelu i na Bliskim Wschodzie*
- 16.11** – (wspólne z Komisją Nauk Technicznych PAU) – prof. dr hab. Błażej Skoczeń, *Materiały i konstrukcje w ekstremalnie niskich temperaturach*
- 30.11** – dr Tomasz Knothe, *Czy Górski Karabach pozostanie ormiański?*  
**7.12** – prof. dr hab. Włodzimierz Korohoda, *Biologia w XXI wieku. Nieporozumienia i potencjalne zagrożenia wynikające z braku znajomości biologii*

### Komisja Filozofii Nauk PAU

- 30.01** – dr Łukasz T. Stępień, *O zagadnieniu niesprzeczności Arytmetyki*  
Omówiono część programu Hilberta, która była (jest) związana z pojęciem niesprzeczności Arytmetyki, a także Twierdzenia Gödla o niezupełności (wraz z pewnymi uwagami odnośnie historii). Drugą część wystąpienia poświęcono przedstawieniu w skrócie wybranych dowodów niesprzeczności Arytmetyki, m.in. dowodu Gentzena. Na koniec przedstawiono zarys dowodu niesprzeczności Arytmetyki zawartego w pracy: Teodor J. Stępień, Łukasz T. Stępień, *On the Consistency of the Arithmetic System*, „J. Math. Syst. Sci.”, vol. 7, No. 2, 43–55 (2017); arXiv:1803.11072 (dowód ten przeprowadzono wyłącznie przy użyciu środków Arytmetyki).
- 20.02** – dr Filip Presseisen, *System symetrii i zagadnienie muzycznych proporcji i w twórczości J. S. Bacha – pseudonauka czy zwierciadło umożliwiające pogłębioną interpretację?*

**13.03** – dr hab. Wiesław Wójcik prof. UJD, *Wacława Sierpińskiego filozofia matematyki*

Wacław Sierpiński odegrał kluczową rolę w powstaniu Polskiej Szkoły Matematycznej. Mimo że powstanie tej szkoły określa się na 1920 r., badając jej początki, trzeba sięgnąć co najmniej do roku 1909, kiedy to Wacław Sierpiński rozpoczyna na Uniwersytecie Lwowskim wykłady z teorii mnogości. Zaraz potem został kierownikiem II Katedry Matematyki i zgromadził na swoim seminarium kilku ważnych dla rozwoju PSM matematyków, ale też filozofów i logików. Wygłoszony w roku 1908 wykład habilitacyjny *O odpowiedzialności w matematyce* oraz sposób pracy nad podstawami teorii mnogości i topologii można uznać za manifest filozoficzny. Badania kontynuował przez 60 lat, stopniowo rozszerzając zainteresowania kolejnymi dyscyplinami matematycznymi. Ta uniwersalność zainteresowań całością matematyki i badanie możliwości szerokich zastosowań nowych teorii matematycznych oraz zaproszenie filozofów i logików do badań nad podstawami matematyki odegrały ważną rolę w kształtowaniu charakteru Polskiej Szkoły Matematycznej oraz Szkoły Lwowsko-Warszawskiej.

**24.04** – dr Małgorzata Stawiska-Friedland, *Matematyka zagubiona i na nowo odkryta. Studium dwóch przypadków***22.05** – dr Konrad D. Rycyk OFM, *Czy heliocentryczna teoria Mikołaja Kopernika jest zapomnianą teorią starożytną? Uwagi o starożytnych źródłach i przesłankach teorii heliocentrycznej***19.06** – ks. dr hab. Wojciech P. Grygiel prof. UPJPII, *Teologia ewolucyjna: założenia – problemy – hipotezy***22.10** – dr hab. Paweł Polak prof. UPJPII, dr hab. Jacek Rodzeń prof. UJK, *Wpływ nauki na kulturę: Idea entropii w polskiej kulturze umysłowej przed 1939 r.*

Zagadnienie wpływu idei naukowych na szeroko rozumianą kulturę ma kluczowe znaczenie dla zrozumienia nowoczesnej nauki. W XIX wieku wielką kulturową rolę odegrały koncepcje związane z termodynamiką, co było związane z ogromnym wpływem, jaki miały zastosowania techniczne (maszyna parowa, parowóz itd.). Idee termodynamiczne przyczyniły się również do dalszego rozwoju nauki (np. wprowadzenie fizyki statystycznej). Okazuje się jednak, że wpływ idei termodynamicznych, dotyczących przemian energetycznych, był o wiele szerszy, znacznie wykraczający poza sfery fizyki i techniki. Badania nad wpływem idei termodynamicznych na polską kulturę umysłową nie były dotychczas podejmowane. Dlatego najpierw podjęto analizę wpływu idei entropii, która w wyrazisty sposób kształtowała polską kulturę od drugiej połowy XIX wieku. Z powodu ograniczeń czasowych autorzy zajęli się prezentacją najbardziej charakterystycznych przykładów

interesującego ich wpływu i prześledzili go w okresie do wybuchu II wojny światowej, choć wpływ ten rozciąga się na znacznie dłuższy czas.

W referacie przybliżono najpierw zarys historyczny początków idei entropii, a następnie podjęto zagadnienie kulturowych migracji idei naukowych. Następnie ukazano propagację i transformacje idei entropii w dziedzinie fizyki, myśli ekonomicznej i społecznej, literaturze i wreszcie w filozofii. Na zakończenie sformułowano wnioski ogólne dotyczące relacji nauki i kultury w badanym okresie.

### Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych

- 24.01** – prof. Andrzej Kastory, prof. Andrzej Essen przedstawili ocenę podręcznika: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, Adam Cisek, Karol Wilczyński *Historia i terażniejszość, Podręcznik. Liceum i technikum. Część 1. Zakres. Podstawowy*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
- 28.02** – dr Dariusz Stolicki przedstawił opinię o zagadnieniach ustrojowych w podręczniku: Izabella Modzelewska-Rysak, Leszek Rysak, Adam Cisek, Karol Wilczyński, *Historia i terażniejszość, Podręcznik. Liceum i technikum. Część 1. Zakres podstawowy*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
- dr Jerzy Kuczyński, prof. Edward Malec przedstawili opinię o podręczniku: Marcin Braun, Krzysztof Byczuk, Agnieszka Seweryn-Byczuk, Elżbieta Wójtowicz, *Zrozumieć fizykę 4. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres rozszerzony*”, Wydawnictwo Nowa Era
  - dr Dagmara Sokołowska, prof. Edward Malec przedstawili opinię o podręczniku: Maria Fiałkowska, Barbara Sagnowska, Jadwiga Sałach, *Fizyka 4. Podręcznik liceum i technikum. Zakres rozszerzony*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
- 28.03** – dr hab. Ewa Ogłóza, *Romantyzm w podręczniku Przeszłość i dziś Doroty Siwickiej i Aleksandra Nawareckiego – w kontekście dydaktyki polonistycznej oraz teorii podręcznika*
- prof. dr hab. Andrzej Kastory przedstawił opinię o podręczniku: Joanna Niszcz, Stanisław Zajac, *Historia i terażniejszość do szkoły branżowej I stopnia*, Wydawnictwo SOP Oświatowiec
  - dr Karol Dudek-Różycki przedstawił recenzję podręcznika: Ryszard M. Janiuk, Małgorzata Chmurska, Gabriela Osiecka, Witold Anu-

- siak, Marcin Sobczak, *Chemia. Liceum i technikum. Zakres podstawowy*”, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
- dr Michał Płotek przedstawił recenzję podręcznika: Dawid Łasiński, Łukasz Sporny, Dominika Strutyńska, Piotr Wróblewski, *Chemia. Podręcznik dla klasy siódmej szkoły podstawowej*, Grupa MAC
- 25.04** – dr hab. Krzysztof Biedrzycki prof. UJ, *Obywatelski projekt reformy edukacji przygotowany przez koalicję organizacji pozarządowych*
- mgr Julia Rott-Urbańska, *Edukacja regionalna – Encyklopedia Województwa Śląskiego*
  - prof. dr hab. Jadwiga Kowalikowa przedstawiła drugą recenzję podręcznika: Dorota Siwicka, Aleksander Nawarecki, *Przeszość i dziś. Literatura, język, kultura. Klasa 2. Część 1*, Wydawnictwo Piotra Marciszuka „Stentor”
  - dr Anna Kolasa przedstawiła drugą recenzję podręcznika: Dawid Łasiński, Łukasz Sporny, Dominika Strutyńska, Piotr Wróblewski, *Chemia. Podręcznik dla klasy siódmej szkoły podstawowej*, Grupa MAC
- 23.05** – prof. dr hab. Piotr Kimla przedstawił opinię o podręczniku: Joanna Niszczyńska, Stanisław Zajac, *Historia i teraźniejszość do szkoły branżowej I stopnia*, Wydawnictwo SOP
- dr hab. Joanna Mysona-Byrska prof. UPJPII, przedstawiła recenzję podręcznika: Paweł Kołodziński, Jakub Kapiszewski, *Etyka. Podręcznik do szkół ponadpodstawowych*, Wydawnictwo Pedagogiczne Operon
  - prof. Dariusz Rott poprowadził spotkanie z cyklu „Edukacyjne lektury”. Gościem był prof. dr hab. Tadeusz Sławek, a rozmowa dotyczyła książki *A jeśli nie trzeba się uczyć...*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
- 27.06** – dr hab. Katarzyna Kuras prof. UJ przedstawiła ocenę podręcznika: Asmut Brückmann, Krzysztof Gutowski, Friedrich Huneke, Michał Kopeczyński, Krzysztof Kowalewski, Birgit Scholz, Helge Schröder, Piotr Ugniewski, Franz-Josef Wallmeier, Jacek Wijaczka, Hartmann Wunderer, Europa. *Nasza historia. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 6. Europa. Nasza historia. Historia w źródłach, obrazach i odwołaniach do współczesności. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 6*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
- dr hab. Małgorzata Pawlak prof. UW przedstawiła ocenę podręcznika: Asmut Brückmann, Eva-Maria Kabisch, Krzysztof Kowalew-

- ski, Jelko Peters, Patrycja Pieńkowska-Wiederkehr, Jerzy Pysiak, Olga Pytlińska, Ryszard Sajkowski, Birgit Scholz, Helge Schröder, Franz-Josef Wallmeier, Marta Wilińska, Mateusz Wilk, Hartmann Wunderer, *Europa. Nasza historia. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 5. Europa. Nasza historia. Historia w źródłach, obrazach i odwołaniach do współczesności. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 5*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
- dr Bartosz Kołoczek przedstawił ocenę podręcznika: Asmut Brückmann, Eva-Maria Kabisch, Krzysztof Kowalewski, Jelko Peters, Patrycja Pieńkowska-Wiederkehr, Jerzy Pysiak, Olga Pytlińska, Ryszard Sajkowski, Birgit Scholz, Helge Schröder, Franz-Josef Wallmeier, Marta Wilińska, Mateusz Wilk, Hartmann Wunderer, *Europa. Nasza historia. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 5. Europa. Nasza historia. Historia w źródłach, obrazach i odwołaniach do współczesności. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 5*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
  - prof. dr hab. Michał Baczkowski przedstawił ocenę podręcznika: Asmut Brückmann, Krzysztof Gutowski, Friedrich Huneke, Aleksandra Kmak-Pamirska, Herbert Kohl, Birgit Scholz, Helge Schröder, Grażyna Szelągowska, Piotr Szlanta, Pascal Trees, Hartmann Wunderer, Jelko Peters, *Europa. Nasza historia. Klasa 7.1, Europa. Nasza historia. Klasa 7.2, Europa. Nasza historia. Historia w źródłach, obrazach i odwołaniach do współczesności. Podręcznik. Szkoła podstawowa. Klasa 7*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
  - prof. dr hab. Andrzej Kastory przedstawił ocenę podręczników: Artur Brückmann, Krzysztof Gutowski, Friedrich Huneke, Aleksandra Kmak-Pamirska, Herbert Kohl, Jelko Peters, Brigit Scholz, Helge Schröder, Grażyna Szelągowska, Piotr Szlanta, *Europa. Nasza historia. Klasa 7, część 2. Dwudziestolecie międzywojenne 1919–1939*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne; Artur Brückmann, Krzysztof Gutowski, Friedrich Huneke, Aleksandra Kmak-Pamirska, Herbert Kohl, Jelko Peters, Brigit Scholz, Helge Schröder, Grażyna Szelągowska, Piotr Szlanta, *Europa. Nasza historia 8*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne; Krzysztof Gutowski, *Europa. Nasza Historia. Klasa 8. Historia w źródłach, obrazach i odwołaniach do współczesności. Szkoła podstawowa*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne

### **Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych**

- 26.09** – dr hab. Aneta Słomka prof. UJ, *Biologia roślin w zakresie rozszerzonym w podręcznikach dla liceum ogólnokształcącego i technikum wydawnictwa Nowa Era i Operon*
- dr hab. Sebastian Hofman prof. UJ, *Porównanie podręczników do biologii dla klasy I. szkoły ponadpodstawowej w zakresie rozszerzonym wydawnictw Operon oraz Nowa Era*
  - dr hab. Zbigniew Widera, *Redefinicja roli pedagoga wobec wyzwań współczesnej edukacji*
  - dr Irena Trzcienicka-Schneider, relacja z XII Polskiego Zjazdu Filozoficznego w Łodzi (12–16 września 2023)
- 24.10** – spotkanie z Witoldem Bobińskim, autorem książki *Uczyć po ludzku. Literatura w świetle ekologii edukacji*, Universitas (spotkanie z cyklu „Edukacyjne lektury” prowadził prof. Dariusz Rott)
- dr Zbigniew Tabarowski prof. UJ, *Jak naucza się fizjologii człowieka i zwierząt w szkołach ponadpodstawowych na poziomie zaawansowanym. Porównanie koncepcji i treści podręczników wydawnictw Operon i Nowa Era*
  - dr Stanisław Bury, *Biologia ewolucyjna w liceum*
  - prof. dr hab. Andrzej Kastory przedstawił konkluzję swojej opinii o podręczniku Wojciecha Roszkowskiego, *Historia i terażniejszość 1980–2015. Podręcznik dla liceów i techników*, t. 2, Wydawnictwo Biały Kruk

### **Komisja PAU do Badań Diaspory Polskiej**

- 19.01** – prof. Zdzisław Pietrzyk, *Listy Władysława Platera do Józefa Ignacego Kraszewskiego z lat 1863–1887 jako źródło do dziejów Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu*
- 13.04** – Inga Walc, *Aleksander Chodźko: paradoksalna kariera orientalisty*
- 18.05** – prof. Małgorzata Karpińska, *Dziennik Piotra Kopczyńskiego powstańca 1831 – emigranta – chemika*
- 22.06** – dr Piotr Derengowski, *Pamiętnik ppłk. Alberta Rogalla jako przyczynek do badań nad rasizmem w armii USA w okresie wojny secesyjnej*
- 16.11** – Teresa Indelak Davis, *Polska Diaspora w Szmaragdowym Mieście Seattle ważnym punktem migracji na północno-zachodnim wybrzeżu Stanów Zjednoczonych Ameryki*



### Komisja Antropologiczna PAU

#### 4.04 – dr hab. Monika Kujawska prof. UŁ, *Etnografia ludzkich relacji z roślinami na podstawie badań prowadzonych wśród trzech społeczności w Ameryce Południowej*

Wielu antropologów podkreśla adekwatność etnografii do badania relacji ludzko-nie-ludzkich. W referacie celowo zawężono pole etnografii wielogatunkowej do etnografii relacji ludzko-roślinnych.

Etnografia wielogatunkowa jest ważnym projektem intelektualnym. Skupia się na rzeczywistości materialno-semiotycznej, w której rośliny są aktywne, odgrywają rolę w życiu społecznym. Niemniej jednak, jako projekt etnograficzny, jest jeszcze otwarta i niedoprecyzowana metodologicznie. Odwrotnie niż w przypadku etnobotaniki, która ma ogromne doświadczenie i zaplecze metodologiczne, choć brakuje jej teorii.

Etnografia ludzkich relacji z roślinami, wykorzystująca doświadczenie etnobotaniczne i wzmocniona teoretycznie, może być istotną propozycją przełamującą impas. Przekonanie o tym autorki referatu wynika z jej doświadczenia terenowego w gromadzeniu danych etnograficznych, a także z literatury przedmiotu. Poprzez odpowiednie teorie i powiązane z nimi metody etnografia ludzkich relacji z roślinami jest w stanie odkryć, w jaki sposób światy ludzi i roślin łączą się w różnych kontekstach kulturowych (ontologicznych).

Badania autorki prowadzone w Ameryce Południowej to badania z ludźmi w większym stopniu niż z roślinami. Rośliny, które opisuje, są oglądane w podwójnej soczewce: rozmówców i jej własnej – która jest antropologiczna, po części ekologiczna i botaniczna. Codzienne społeczne relacje rozmówców są więcej-niż-ludzkimi relacjami, gdyż powstają, dzięki sprawczości organizmów będących w polu relacji. Takie podejście jawi się jako kluczowe w badaniach z pozaludzkimi aktorami, a nie o nich.

#### 13.06 – dr hab. Henryk Głąb, *Wspomnienia antropologa z pobytu na Spitsbergenie (Archipelag Svalbard, Norwegia)*

Wyprawy badawcze na Spitsbergen organizowała Pracownia Badań Polarnych Instytutu Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego kierowana wówczas przez wybitnego geomorfologa, profesora Zdzisława Czeppego. Miały one charakter interdyscyplinarny. Grupę badawczą tworzyli między innymi archeologowie, botanicy, geomorfolodzy, mineralodzy, klimatolodzy, hydrografowie, ornitolodzy i antropolog. Autor referatu miał okazję uczestniczyć w trzech wyprawach w sezonach badawczych, w latach 1983, 1984 i 1989. Kierownikiem wypraw był wybitny historyk polarnictwa, mgr Adam Krawczyk. Zadaniem antropologa było badanie szkieletów łowców pomorskich, którzy zmarli w południowej części wyspy i zostali tam pochowani, często w trudno dostępnych miejscach i złożonych okolicznościach.

W ujęciu historycznym Pomorcy to ludy pierwotnie zamieszkujące obszary dzisiejszego Archangielska, Murmańska i okolic Półwyspu Kola. Byli znakomitymi żeglarzami, wielorybnikami, rybakami, łowcami morsów, fok i białych niedźwiedzi. Obecność Pomorców na Spitsbergenie datowana jest mniej więcej od II połowy XVII stulecia do końca XIX wieku. Badania antropologiczne ludności eksplorującej w czasach historycznych obszar Południowej części Archipelagu Svalbard, a także udział w ekspedycjach badawczych i towarzyszące temu okoliczności to – wg autora – najwspanialszy okres w jego działalności naukowo-badawczej. Na koniec dwudziestego stulecia miał też przyjemność wrócić na Spitsbergen jako kierownik naukowej wyprawy Koła Naukowego Przyrodników Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, a także dwukrotnie do Buriacji śladami profesora Juliana Talko-Hryncewicza, założyciela Katedry Antropologii UJ w roku 1908.

– dr Anna Myszka, *Zmiany zwyrodnieniowe stawów – czy to schorzenie dotyczące tylko współcześnie żyjących?*

Choroba zwyrodnieniowa stawów (osteoartroza, OA) jest jednym z najczęściej obserwowanych stanów patologicznych układu kostnego u współczesnych i dawnych grup ludzkich. Ich badanie budzi ogromne zainteresowanie nauk medycznych i antropologicznych.

Zaburzenie jest powszechne, łatwe do zaobserwowania i często rejestrowane w dawnych populacjach szkieletowych, ale jego interpretacja w badaniach antropologicznych nastęrcza wielu problemów. Z uwagi na wieloczynnikową etiologię osteoartrozy i liczne nierozwiązane problemy metodologiczne, interpretacja zjawiska w dawnych populacjach ludzkich nie jest jasna. OA analizuje się w kontekście rekonstrukcji stanu zdrowia, stylu życia, wykonywanej pracy czy kondycji biologicznej dawnych grup ludzkich, jednak badacze są wciąż bardzo ostrożni w jej analizie.

Aby rozwiązać problemy teoretyczne, metodologiczne i interpretacyjne, antropolodzy podejmują badania nad wpływem niektórych czynników wpływających na powstawanie i rozwój zmian zwyrodnieniowych stawów. Badają zależności między osteoartrozą a masą ciała, gęstością kości, aktywnością fizyczną, wiekiem czy płcią. Wyniki nie są jednomyślne, a w wielu przypadkach przeciwne do wyników badań klinicznych. Aby poszerzyć wiedzę na temat w/w zależności i rozwiązać problemy teoretyczne i metodologiczne, konieczne wydają się dalsze badania nad zmianami zwyrodnieniowymi stawów. Może mieć to kluczowe znaczenie dla właściwej oceny i interpretacji OA w badaniach dawnych grup ludzkich.

Wystąpienie dotyczyło problematyki zmian zwyrodnieniowych stawów w dawnych populacjach ludzkich, uwzględniając czynniki etiologiczne, metody oceny, problemy badawcze i interpretacyjne.

**23.11** – dr Paulina Borówka, dr hab. Wiesław Lorkiewicz prof. UŁ, dr Michał Seweryn, dr Dominik Strapagiel prof. UŁ, *Zróżnicowanie genetyczne populacji ludzkich zamieszkujących teren dzisiejszej Polski we wczesnym średniowieczu*

W referacie podjęto temat analizy zróżnicowania genetycznego populacji ludzkich zamieszkujących teren dzisiejszej Polski we wczesnym średniowieczu. Badania przeprowadzono, wykorzystując dane z pełnogenomowego sekwencjonowania próbek od 111 szkieletów ludzkich obejmujących (według danych archeologicznych): 1) przeciętnych mieszkańców Polski w okresie wczesnego średniowiecza – stanowiska w Brześciu Kujawskim, Piotrowie (gm. Poddębice), Chełmnie (gm. Dąbie), Płocku, Ostrowitem (gm. Chojnice), Sandomierzu i Lubinie (gm. Międzyzdroje); 2) prawdopodobną elitę wojskową państwa pierwszych Piastów, według dotychczasowych interpretacji przybyłą tu z terenu Rusi (Waregowie) – Lutomiersk (woj. łódzkie). Dodatkowo uwzględniono w analizie szkielety reprezentujące populacje zamieszkujące teren współczesnej Polski we wcześniejszych okresach archeologicznych: przedstawicieli kultury wielbarskiej z okresu rzymskiego (I–IV w. n.e., Wekllice st. 7, gm. Elbląg) i kultury łużyckiej z wczesnej epoki żelaza (VIII–V w. p.n.e.; stanowiska Kałdus i Boguszewo w woj. kujawsko-pomorskim).

Uzyskane wyniki wskazują na zróżnicowanie wewnątrzpopulacyjne, natomiast małe międzypopulacyjne badanych grup wczesnośredniowiecznych z terenu dzisiejszej Polski. Najliczniej reprezentowane w badanych seriach populacje z Kujaw można uznać za reprezentatywne w opisach zmienności genetycznej mieszkańców całego obszaru Polski we wczesnym średniowieczu: zakres zmienności wyznaczony przez te populacje obejmuje inne grupy z terenu Polski uwzględnione w analizie.

Populacja użytkująca wczesnośredniowieczne cmentarzysko w Lutomiersku odróżnia się od pozostałych populacji z wczesnego średniowiecza z terenu Polski; nawiązuje do grup wikingich spoza Polski (np. Anglii). Spośród uwzględnionych w analizie populacji z terenu Polski Lutomiersk podobny jest do późno-wikińskiej populacji z Bodzi. Analiza indywidualna osobników ze stanowiska Lutomiersk wykazała ich znaczne zróżnicowanie pod względem podobieństwa do miejscowej populacji słowiańskiej i grup o pochodzeniu skandynawsko/wareskim. W obrębie tej populacji można więc wyróżnić trzy grupy: autochtoniczną, allochtoniczną i „mieszaną”; tylko częściowo pokrywające się z interpretacją wyznaczników pozabiologicznych (materialnych) pochodzenia zmarłych.

Przedstawiciele kultury łużyckiej mieszczą się w ogólnej zmienności populacji polskiej z okresu wczesnego średniowiecza. Uzyskane wyniki nie dają więc podstaw do odrzucenia hipotezy o lokalnej ciągłości populacji ludzkich na tym terenie od wczesnej epoki żelaza.

## Komisja Ergonomii PAU

### **28.03** – dr Marian Piekarski, *Pedagogika pracy jako subdyscyplina pedagogiczna, funkcje złożone i nieoczywiste*

Pedagogika pracy należy do najmłodszych wśród nauk o pracy. Formalnie powołał ją „do życia” w 1972 r. prof. Tadeusz Nowacki w Instytucie Kształcenia Zawodowego w Warszawie.

W klasycznym ujęciu przedmiot badań pedagogiki pracy został określony relacją człowiek – wychowanie – praca. Wskazuje to na szeroki i jednocześnie aktualny zakres problemowy: 1) człowiek – edukacja, 2) człowiek – praca.

Podstawowym pojęciem pedagogiki pracy jest praca rozumiana jako wartość uniwersalna, która ma odniesienie do innych wartości. W ujęciu personalistycznym praca przejawia się w aktywności zawodowej i pozazawodowej człowieka, która nie tylko przekształca otaczający go świat, lecz równocześnie skłania do refleksji na temat samodoskonalenia.

Współczesność, jako czas szybkich przemian sprzyja bieżącemu aktualizowaniu i poszerzaniu zagadnień dotyczących pedagogiki pracy. Odnosi się to głównie do badania procesów orientacji i doradztwa zawodowego, edukacji ogólnotechnicznej, kształcenia zawodowego w systemie oświaty i szkolnictwa wyższego, rynku pracy w perspektywie wymagań kwalifikacyjnych, doskonalenia zawodowego pracowników i edukacyjnej działalności zakładu pracy.

### **11.05** – dr Patrycja Ochman-Tarka, *Ergonomia poznawcza w projektowaniu przestrzeni*

Ergonomia poznawcza odnosi się do badania procesów mentalnych człowieka i ich wpływu na relacje z otoczeniem – przestrzenią, w której żyje, mieszka i pracuje. Dyscyplina ta bada między innymi procesy percepcji, pamięci, rozumowania, reakcji na bodźce zewnętrzne. Wszystkie te aspekty wpływają na dobrostan psychiczny człowieka w konkretnych sytuacjach i okolicznościach.

Ergonomia w tym znaczeniu odnosić się może nie tylko do komfortu i wygody pod względem fizycznego dopasowania elementów wyposażenia wnętrza do potrzeb ergonomicznych użytkownika, lecz także wpływu zaprojektowanej przestrzeni na psychikę – stan emocjonalny, zdolność skupienia czy odprężenia, co decyduje o jakości życia.

Przestrzenie, w których przebywamy, mają na nas znaczący wpływ, a projektowanie wnętrz, rozumiane przez pryzmat ergonomii, koncentruje się na tworzeniu miejsc przyjaznych, użytecznych i optymalnych; takich, które stają się pomostem między człowiekiem a rzeczywistością.

**29.06** – dr Krzysztof Molenda, *Jak sztuczna inteligencja zmieni edukację*

Po koniec 2022 r. firma OpenAI udostępniła usługę ChatGPT – chat bot, która wykorzystuje generatywną sztuczną inteligencję (AI) do prowadzenia dialogu z użytkownikiem. Ekscytacja młodego pokolenia jej możliwościami i natychmiastowe wykorzystanie do realizacji zadań rzeczywistych, w tym rozwiązywania prac domowych, generowania opracowań, rozwiązywania zadań egzaminacyjnych, wyzwoliło wiele pytań i wątpliwości. Kluczowym wydaje się pytanie: jak (nie „czy”) sztuczna inteligencja zmieni oblicze edukacji? Klasyczny jej model, czyli nauczanie faktów i kompilowanie informacji w formę opracowań, będzie się rozpadał. Obecnie w zawodach, w których ważna jest wiedza, wygląda to tak: 1) w szkole otrzymujemy podstawową wiedzę i poznajemy narzędzia do rozwiązywania problemów; 2) w pracy zdobywamy doświadczenie, zaczynając od prostych zadań i niskich stanowisk, by stopniowo, w miarę zdobywania doświadczenia, awansować.

AI bezpośrednio wpływa na ten model kształcenia. Jeśli GPT będzie prezentował poziom stażysty czy młodszego specjalisty, to w jaki sposób wykształcimy specjalistów, skoro większość zadań wykonać może maszyna, a pracodawca będzie zainteresowany tylko dobrze wykonaną pracą? Paradoksalnie jednak, AI, która generuje problem, można wykorzystać do jego rozwiązania, wspierając zindywidualizowane nauczanie.

**Komisja PAU Zarządzania Kulturą i Mediami**

- 26.01** – dr hab. Magdalena Sobocińska prof. UEW, *Kulturyzacja ekonomii i ekonomizacja kultury w dobie rozwoju nowych technologii*
- 23.03** – dr hab. Łukasz Gaweł prof. UJ, *Wewnętrzne bariery zmiany organizacyjnej w polskich muzeach*
- 27.04** – dr Marta Materska-Samek, dr Joanna Sanetra Szeliga, *Branża filmowa w Krakowie – potencjał i wyzwania*
- 25.05** – prof. dr hab. Wojciech Czakon, *Zagrożenia i pożytki krótkowzroczności strategicznej w instytucjach kultury*
- 22.06** – dr Marcin Poprawski, *Badanie festiwali muzycznych – perspektywa humanistycznych nauk o organizacji*
- 26.10** – dr Małgorzata Ćwikła, *Zrównoważone zarządzanie projektami kulturalnymi. O potrzebie harmonii*